

ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (ΜΒΑ)

Θέμα Μεταπτυχιακής Διατριβής:

ΑΜΕΣΕΣ ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΚΑΙ ΝΕΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ (ΜΔΕ701Α-ΜΔΕ701Β)

Συντάκτης:

(Αριθμός Μητρώου / Ονοματεπώνυμο)

000100000970 / ΤΖΑΝΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Επιβλέπων: Σωτήρης Καρκαλάκος

Ακαδ. έτος 2019-2020

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Επειδή ο δημόσιος διάλογος για την οικονομική κρίση της Ελλάδας έχει περάσει από πολλά στάδια τα τελευταία δέκα χρόνια και επειδή η ανάγκη για Άμεσες Ξένες Επενδύσεις προς την χώρα θεωρούνται πια απαραίτητες για την οικονομική ανάκαμψη, είναι χρήσιμο να κατανοήσουμε όλοι τους παράγοντες που προσδιορίζουν την προσέλκυση των ΑΞΕ.

Οδηγός μας μπορεί να είναι οι πολιτικές που εφάρμοσαν άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης χωρίς να παραγνωρίζουμε τις ιδιαιτερότητες που έχει η χώρα μας. Τα οριζόντια μέτρα για την διόρθωση των δημοσιονομικών “ανισορροπιών” δεν φθάνουν. Πρέπει να γίνουν μεταρρυθμίσεις που θα αποδώσουν τα επιθυμητά αποτελέσματα και αυτές οι μεταρρυθμίσεις σημαίνουν ρήξεις με επαγγελματικά, οικονομικά και κοινωνικά συμφέροντα του παρελθόντος και του παρόντος. Αυτές οι μεταρρυθμίσεις αφορούν κυρίως την “μετάλλαξη” των κοινωνικών δομών της χώρας που θα απελευθερώσουν τις υγιείς και ικανές δυνάμεις. Η μετάβαση αυτή φυσικά πρέπει να γίνει με πολιτικές στήριξης όσων πληγούν γιατί η διαδικασία μετασχηματισμού συνεπάγεται απαξίωση των προσόντων όσων εργάζονται σε φθίνοντες τομείς της οικονομίας με συνέπεια διαρθρωτική και μακροχρόνια ανεργία.

Αυτός ο στόχος πρέπει να γίνει κατανοητός και αποδεκτός από όλους. Οι μικρές χώρες πρέπει να είναι οικονομικά ανταγωνιστικές για να μπορούν να επιβιώσουν. Το μικρό μέγεθος της Ελλάδας δεν είναι περιοριστικός παράγοντας για την ανάπτυξη της. Το έχουν κάνει άλλες χώρες μικρότερες (Ιρλανδία, Φινλανδία) και άλλες ίσου πληθυσμιακού μεγέθους (Πορτογαλία, Τσεχία).

Η προσέλκυση παραγωγικών και εξωστρεφών ΑΞΕ μπορούν να γίνουν η ατμομηχανή για την Ελληνική οικονομία. Η συνέχιση των ιδιωτικοποιήσεων, δεδομένης της αδυναμίας και ανεπάρκειας των εγχώριων κεφαλαίων να επενδύσουν, μπορεί να γίνει η πλατφόρμα μεταφοράς των νέων Τεχνολογιών που θα διαχυθούν σε όλους τους τομείς της οικονομίας. Το μέγεθος αυτό καθαυτό των ΑΞΕ μπορεί να **μην** είναι μεγάλο αλλά είναι απαραίτητο για να δημιουργηθεί αυτό που οι οικονομολόγοι αποκαλούν κρίσιμη μάζα για την ανατροφοδότηση της Ανάπτυξης. Άλλωστε η μακροχρόνια Ανταγωνιστικότητα της Ελληνικής οικονομίας εξαρτάται περισσότερο από τη βελτίωση του τεχνολογικού περιεχομένου της παραγωγής παρά τις τιμές των προϊόντων.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η στενή σχέση ανάμεσα στις Άμεσες Ξένες Επενδύσεις προς μία χώρα (inward Foreign Investments) και την Ανταγωνιστικότητα της χώρας είναι γνωστή και καθομολογούμενη και αυτό γιατί οι παράγοντες που τις επηρεάζουν είναι κοινοί. Σ' αυτήν την εργασία εξετάζεται η Ανταγωνιστικότητα πέντε χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ελλάδα, Πορτογαλία, Ιρλανδία, Φινλανδία, Τσεχία) και η αντίστοιχη εξέλιξη των ΑΞΕ προς αυτές. Για την κατάταξη των χωρών ως προς την Ανταγωνιστικότητα χρησιμοποιούμε τις μεθόδους και τα αποτελέσματα από το WEF (World Economic Forum) και του IMD (International Institute for Management Development). Τα συμπεράσματα της εργασίας είναι τα αναμενόμενα. Αν η Ελλάδα θέλει περισσότερες ΑΞΕ προς αυτήν, πρέπει να βελτιώσει τη θέση της Ανταγωνιστικότητας της σε σχέση με άλλες χώρες. Πιο συγκεκριμένα να βελτιώσει την κατάσταση ως προς τους πλέον προβληματικούς παράγοντες που αντιμετωπίζει και αυτοί είναι: το αναποτελεσματικό φορολογικό σύστημα και οι υψηλοί φορολογικοί συντελεστές, το αναποτελεσματικό δημόσιο σύστημα διακυβέρνησης, η πολιτική και κυβερνητική αστάθεια, η πρόσβαση σε χρηματοδότηση, η διαφθορά, οι ανεπαρκείς βασικές και τεχνολογικές υποδομές, η δύσπιστη έως εχθρική στάση απέναντι στις νέες τεχνολογίες και την καινοτομία κ.λ.π.

SYNOPSIS-ABSTRACT

The strong relationship between Foreign Direct Investments in a country and the Competitiveness of the country is well known and acknowledged and this is due to the common factors affecting them both. This paper examines the Competitiveness of five countries of the European Union (Greece, Portugal, Ireland, Finland and Czechia) and the corresponding FDI progress towards these countries. To classify these countries in relation to Competitiveness we have used the methods and results of WEF (World Economic Forum) and IMD (International Institute for Management Development) . The findings obtained in this paper were well expected. If Greece wishes to attract more FDIs, it needs to improve its Competitiveness ranking in relation to other countries. More specifically, improvements are needed in dealing with some of the most problematic factors, namely the inefficient tax system and high tax rates, the inefficient (public) government system, government and political instability, access finance, corruption, inadequate fundamental and technological infrastructure, a skeptical, even hostile attitude towards new technologies and innovation, et cetera.

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	9
ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ.....	9
1.1 Έννοια της ανταγωνιστικότητας των οικονομιών των χωρών.	9
1.2 Μέθοδοι μέτρησης της διεθνούς ανταγωνιστικότητας.....	12
1.2.1 Μοντέλο του W.E.F.	12
1.2.2 Το μοντέλο του IMD (International institute for management development).....	14
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	17
ΑΜΕΣΕΣ ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ.....	17
2.1 Έννοια των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων.....	17
2.2 Μορφές Άμεσων Ξένων Επενδύσεων.	18
2.3 Διάκριση Άμεσων Ξένων Επενδύσεων και Επενδύσεων Χαρτοφυλακίου.	19
2.4 Οφέλη από της ΑΧΕ (Άμεσες Ξένες Επενδύσεις).	20
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	21
Η ΚΑΤΑΤΑΞΗ, ΤΩΝ ΥΠΟ ΕΞΕΤΑΣΗ ΧΩΡΩΝ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ, ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ WEF ΚΑΙ ΤΟ IMD.	21
3.1 Η κατάταξη από το WEF.....	21
Πίνακας 3.1 :.....	21
Διάγραμμα 3.1.....	22
3.1.1 Συμπεράσματα από τη κατάταξη της ανταγωνιστικότητας σύμφωνα με το WEF. ...	23
3.1.2 Οι προβληματικοί παράγοντες για την ανταγωνιστικότητα των υπό εξέταση χωρών.	25
3.2 Η κατάταξη από το IMD.	26
Πίνακας 3.1 (κατάταξη των χωρών από το IMD) :	27
Διάγραμμα 3.2.....	27
3.2.1 Η κατάταξη των χωρών στους τέσσερις βασικούς παράγοντες από το IMD.	28
3.3 Συμπεράσματα.	29
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	31
ΟΙ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΘΕΙΣΕΣ ΑΜΕΣΕΣ ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΤΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΕΤΗ.....	31
4.1 Η εξέλιξη των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων	31

Διάγραμμα 4.1.1.....	31
Διάγραμμα 4.1.2.....	32
Διάγραμμα 4.1.3.....	33
Διάγραμμα 4.1.4.....	34
Διάγραμμα 4.1.5.....	35
4.2 Οι καθαρές Άμεσες Ξένες Επενδύσεις	36
4.2.1 Γενική εικόνα.....	36
Γράφημα 4.2.1.....	37
4.2.1 Διάρθρωση των καθαρών Άμεσων Ξένων Επενδύσεων προς την Ελλάδα ως προς τις χώρες προέλευσης των κεφαλαίων και τους κλάδους δραστηριοτήτων που κατευθύνονται.	38
Γράφημα 4.2.2.....	38
Γράφημα 4.2.3.....	39
Γράφημα 4.2.4.....	40
Γράφημα 4.2.5.....	41
4.3 Συμπεράσματα.....	42
Επίλογος.....	43
Βιβλιογραφία - Διαδικτυακές σελίδες	44
Αρκτικόλεξα-Επεξήγηση.....	44

Εισαγωγή

Η εξέλιξη των μεγεθών των **Άμεσων Ξένων Επενδύσεων (ΑΞΕ – FDI)** καθώς και η κατανομή του στους τομείς παραγωγής συνδέεται με την εξέλιξη του ΑΕΠ (GDP) σε πολλές χώρες. Σε κάποιες σχετίζεται στενά (π.χ. Ιρλανδία), σε κάποιες λιγότερο (π.χ. Γαλλία, Γερμανία). Γενικά για χώρες όπως η Ελλάδα η σημασία των ΑΞΕ φαίνεται ότι είναι ιδιαίτερα σημαντική.

Η εξέλιξη των ΑΞΕ στην Ελλάδα παρουσιάζει μεγάλες διακυμάνσεις από την δεκαετία του 1950 έως σήμερα, τόσο στο μέγεθος τους όσο και στους τομείς παραγωγής που κατευθύνονται. Δεν θα εξετάσουμε τα έτη 1951-1980 ούτε θα αναφερθούμε στις δύο επόμενες δεκαετίες 1980-2000. Άλλωστε η Ελλάδα από το 1955 έως το 1980 αναπτύχθηκε με υψηλούς ετήσιους ρυθμούς (από το 1955 έως το 1980 ο μέσος ρυθμός ανάπτυξης της Ελλάδος ήταν ιδιαίτερα υψηλός – δεύτερη χώρα ανάμεσα στις χώρες του OECD μετά την Ιαπωνία). Η δεκαετία του 1980-1990 χρήζει ιδιαίτερης μελέτης γιατί διχάζει ακόμα τους οικονομικούς και πολιτικούς αναλυτές. Η δεκαετία 1990-2000 ήταν υποτίθεται η δεκαετία των μεγάλων αλλαγών και προσαρμογών που θα έπρεπε να κάνει η χώρα για να γίνει πλήρες μέλος της ΟΝΕ, ικανοποιώντας τα κριτήρια εισόδου της συνθήκης του Μάαστριχ. Θα επικεντρωθούμε κυρίως τα τελευταία είκοσι έτη όπου η Ελλάδα παρουσίασε ταχεία οικονομική ανάπτυξη που ανακόπηκε αιφνίδια και έντονα το 2009 αν και πλήρες μέλος του “σκληρού” πυρήνα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της ζώνης του Ευρώ.

Η σχέση ανάμεσα στις ΑΞΕ και το ΑΕΠ μίας χώρας δικαιολογείται από δύο λόγους. Ο πρώτος λόγος είναι εμφανής και οφείλεται στο γεγονός ότι οι ΑΞΕ αυξάνουν άμεσα και πολλαπλασιαστικά το ΑΕΠ μέσω της αρχικής δαπάνης, της αύξησης κατανάλωσης των εισοδημάτων κ.λ.π. (στοιχεία που διαμορφώνουν το ΑΕΠ). Ο δεύτερος λόγος είναι η ανταγωνιστικότητα που είναι κοινός παράγοντας τόσο για την προσέλκυση των ΑΞΕ, όσο και για την ανάπτυξη της χώρας από ίδιους πόρους.

Η ανταγωνιστικότητα μιας οικονομίας είναι μια έννοια-μεταβλητή που για τον προσδιορισμό της χρησιμοποιούνται πολλοί δείκτες που δεν έχουν να κάνουν μόνο με «καθαρά» οικονομικά μεγέθη όπως κρατικές δαπάνες, κατανάλωση, καθαρές εισροές κεφαλαίων από το εξωτερικό, επιχορηγήσεις, επιδοτήσεις κ.λ.π., αλλά και με «ποιοτικά» μεγέθη όπως η αξιοπιστία και αποτελεσματικότητα των θεσμών, η παραγωγικότητα της εργασίας, η ανεξαρτησία της δικαιοσύνης, οι κρατικές ρυθμίσεις, η στάση του δημόσιου τομέα απέναντι στην επιχειρηματικότητα, του νομικού πλαισίου, η εκπαίδευση και η σύνδεση τους με τη παραγωγή κ.λ.π.. Είναι

εκείνοι οι παράγοντες που για να βελτιωθούν απαιτούνται μεταρρυθμίσεις σε όλους τους τομείς της πολιτικής, οικονομικής και κοινωνικής ζωής. Μεταρρυθμίσεις που για να υλοποιηθούν απαιτείται συνεχής και επίμονη προσπάθεια κόντρα σε επαγγελματικά και οικονομικά συμφέροντα ομάδων.

Ένα σημαντικό γεγονός πάντως που πρέπει να τονίσουμε εδώ είναι ότι η ανάπτυξη που δημιουργείται από την ανταγωνιστικότητα είναι βιώσιμη, διαρκής και μακροχρόνια, σε αντίθεση με εκείνη που στηρίζεται μόνο σε δημοσιονομικά και νομισματικά μέτρα.

Το φθινόπωρο του 2019, σύμφωνα με την παγκόσμια έκθεση ανταγωνιστικότητας του WEF (World Economic Forum), η Ελλάδα κατέχει την 59^η θέση ανάμεσα σε 141 χώρες. Η απόσταση με τις χώρες του ευρωπαϊκού νότου είναι μεγάλη: η Πορτογαλία 34^η, η Ισπανία 23^η και η Ιταλία 30^η, ενώ η Γερμανία (του βορά της Ε.Ε.) στην 7^η θέση.

Ποιοι είναι οι πυλώνες που προσδιορίζουν την ανταγωνιστικότητα και η Ελλάδα έχει τις χειρότερες βαθμολογίες.

- Οι θεσμοί (αξιοπιστία, αποτελεσματικότητα κ.λ.π.) στην 85^η θέση. Πολλοί υποστηρίζουν ότι η Ελλάδα μόλις μετά βίας περνάει το κριτήριο της Κοπεγχάγης που αναφέρεται στις υπό ένταξη στην Ε.Ε. χώρες.
- Το κοινωνικό κεφάλαιο (118^η θέση)
- Αποτελεσματικότητα του νομικού πλαισίου (118^η θέση)
- Μηχανισμοί ελέγχου της εξουσίας (checks and balances) (82^η θέση)
- Ανεξαρτησία της δικαιοσύνης (83^η θέση)
- Επιδόσεις του δημόσιου τομέα (92^η θέση)
- Το βάρος του κρατικών ρυθμίσεων (127^η θέση)
- Η ικανότητα των κυβερνήσεων να διασφαλίσουν πολιτική σταθερότητα. Το WEF μας κατατάσσει στην 138^η θέση, τρεις θέσεις από το τέλος.

Όλα αυτά έχουν επίπτωση στην παραγωγικότητα της εργασίας. Αν και ο μέσος Έλληνας εργάζεται (σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ) 40% περισσότερες ώρες ετησίως από τον Γερμανό, η παραγωγικότητα του αποτιμάται στα 35\$ ενώ του Γερμανού στα 55\$ ανά ώρα (σύμφωνα με την Mckinsey).

Η εργασία μας θα εξετάσει την διαχρονική εξέλιξη των ΑΞΕ σε σχέση με τους δείκτες ανταγωνιστικότητας τα τελευταία χρόνια για την Ελλάδα, την Ιρλανδία, την Τσεχία, την Πορτογαλία και την Φιλανδία. Γιατί οι παραπάνω χώρες:

Γιατί η Ελλάδα; Γιατί αυτή μας ενδιαφέρει πρωτίστως. Το επενδυτικό κενό τα χρόνια της κρίσεως ξεπερνά τα 100 δις ευρώ (το μέγεθος αυτό ισοδυναμεί με 12 επενδύσεις όπως το Ελληνικό ή 4 ΕΣΠΑ ή 170 επενδύσεις στον ΟΛΠ). Είναι η χώρα που δεν μπόρεσε να κατανοήσει τα αίτια που την οδήγησαν στην κρίση και

καθυστέρησε πολύ (σε σχέση με τις άλλες χώρες που έπληξε η κρίση του 2009) να αλλάξει πολιτικές. Οι όποιες πολιτικές που εφάρμοσε μέχρι σήμερα ήταν αναγκαστικές και δημοσιονομικού κυρίως χαρακτήρα (μνημόνια, περικοπές μισθών, συντάξεων, μείωση των ελλειμμάτων των προϋπολογισμών κ.λ.π.)

Γιατί η Ιρλανδία; Γιατί αν και έγινε πλήρες μέλος της Ε.Ο.Κ. το 1973 , λίγα χρόνια πριν την Ελλάδα , στις αρχές της δεκαετίας του 1980 είχε κ.κ.ΑΕΠ λίγο πάνω από αυτό της Ελλάδας ενώ το 2019 το κ.κ.ΑΕΠ ξεπέρασε τα 70000€ (τέσσερις φορές περίπου μεγαλύτερο της Ελλάδας)

Γιατί η Τσεχία; Γιατί αν και ξεκίνησε την πορεία της στο σύστημα της ελεύθερης αγοράς το 1991 και έγινε πλήρες μέλος της Ε.Ε. το 2007 κατάφερε να ξεπεράσει την Ελλάδα στο κ.κ.ΑΕΠ.

Γιατί η Πορτογαλία; Γιατί αν και έγινε μέλος της ΕΟΚ το 1986 με ΑΕΠ τότε πολύ χαμηλότερο της χώρας μας , τώρα παρουσιάζεται στις διάφορες κατατάξεις των χωρών σε πολύ καλύτερη θέση από αυτήν της Ελλάδας (ανταγωνιστικότητα, ΑΕΠ κ.λ.π).

Γιατί η Φινλανδία; Γιατί αν και αντιμετώπισε σοβαρά οικονομικά προβλήματα με την κατάρρευση του πρώην “Ανατολικού Μπλοκ”, στις χώρες του οποίου κατευθύνονταν το 70% περίπου των εξαγωγών της, κατόρθωσε μέσα σε λίγα χρόνια να αναπτυχθεί με υψηλούς ρυθμούς και να βρίσκεται στις πρώτες θέσεις της παγκόσμιας κατατάξεως ως προς την ανταγωνιστικότητα και το κ.κ.ΑΕΠ. Σημειώνεται ότι η Φινλανδία εισήλθε στην Ε.Ε. μόλις το 2002 και έγινε μέλος του ισχυρού πυρήνα της (ONE-Euro) πολύ γρήγορα. Σήμερα έχει ένα από τα υψηλότερα κ.κ.ΑΕΠ της Ευρώπης και του κόσμου (50.000 \$)

Κύριος σκοπός της εργασίας είναι να καταδείξει τη σχέση των Α.Ξ.Ε. και του ΑΕΠ με τις μεταρρυθμίσεις που αφορούν την ανταγωνιστικότητα των οικονομιών και τους παράγοντες που την συνθέτουν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ

1.1 Έννοια της ανταγωνιστικότητας των οικονομιών των χωρών.

Η έννοια της ανταγωνιστικότητας μπορεί να αναφέρεται σε οικονομικούς οργανισμούς και επιχειρήσεις αλλά μπορεί να αναφέρεται και στις οικονομίες κρατών ως ξεχωριστή οντότητα. Η ανταγωνιστικότητα για τα κράτη είναι αυτή που μας ενδιαφέρει σε αυτήν την εργασία και διακρίνεται σε :

- Λειτουργική ανταγωνιστικότητα που είναι η δυνατότητα και ικανότητα ενός κράτους να πωλεί τα προϊόντα και τις υπηρεσίες του στις διεθνείς ανταγωνιστικές αγορές.
- Μη φαινομενική ανταγωνιστικότητα που είναι η ικανότητα του κράτους να επιτυγχάνει υψηλή και αυξανόμενα πραγματικά εισοδήματα σε καθεστώς ελεύθερων διεθνών αγορών.

Η μέτρηση της λειτουργικής ανταγωνιστικότητας γίνεται με το εμπορικό ισοζύγιο και τις καθαρές εισροές χρήματος από τις υπηρεσίες, ενώ η μέτρηση της μη φαινομενικής ανταγωνιστικότητας γίνεται με την μεταβολή της παραγωγικότητας της εργασίας ή και με την μεταβολή του κατά κεφαλή πραγματικού εισοδήματος.

Οι μελέτες σχετικά με την ανταγωνιστικότητα των χωρών άρχισαν ουσιαστικά την δεκαετία του 1980, ως αποτέλεσμα δύο σημαντικών γεγονότων στον διεθνή χώρο, της οικονομικής παγκοσμιοποίησης και της επανάστασης της τεχνολογίας και της καινοτομίας, που χαρακτηρίζει την περίοδο που διανύουμε ως περίοδο της γνώσης και της πληροφορίας. Για την Ελλάδα ένα επιπλέον σημαντικό γεγονός είναι και η ΟΝΕ (Οικονομική και Νομισματική Ένωση) της Ε.Ε. όπου συμμετέχει. Σε κάθε περίπτωση, η κατανόηση των διεθνών εξελίξεων, η σκιαγράφηση των προοπτικών, η πραγματοποίηση ποσοτικών εκτιμήσεων, η όσο το δυνατόν εγκυρότερη ενημέρωση όλων των ενδιαφερομένων για τη πιθανή πορεία της οικονομίας και η εξαγωγή συμπερασμάτων για την ακολουθούμενη πολιτική κάθε χώρας είναι έργο πολύ σημαντικό και δύσκολο. Ακόμα πιο δύσκολο είναι να πεισθούν επαγγελματικές ενώσεις για την ανάγκη μεταρρυθμίσεων.

Γενικά αποδεκτός ορισμός της ανταγωνιστικότητας δεν υπάρχει. Ο πιο γνωστός είναι αυτός που έχει υιοθετηθεί από τον Ο.Ο.Σ.Α. , σύμφωνα με τον οποίο: Εθνική Ανταγωνιστικότητα είναι ο βαθμός στον οποίο ένα κράτος μπορεί σε ελεύθερες, νόμιμες και «δίκαιες» συνθήκες διεθνούς αγοράς, να παράγει υλικά αγαθά και υπηρεσίες, τα οποία περνούν επιτυχώς των έλεγχου των διεθνών αγορών , διατηρώντας συγχρόνως και αυξάνοντας τα πραγματικά εισοδήματα των πολιτών σε μακροχρόνια βάση, χωρίς να διαταράσσεται ιδιαίτερα η ανισοκατανομή του εθνικού εισοδήματος που οδηγεί στην αποσύνθεση του κοινωνικού ιστού.

Έναν παρόμοιο ορισμό προτείνει και το Harvard Business School, σύμφωνα με τον οποίο : Εθνική Ανταγωνιστικότητα μιας χώρας είναι η ικανότητα της να παράγει και να διανέμει τα αγαθά και υπηρεσίες στη διεθνή οικονομία, σε ανταγωνισμό με αγαθά και υπηρεσίες που παράγονται σε άλλες χώρες, με τρόπο που να οδηγεί σε αυξανόμενο βιοτικό επίπεδο, μια έννοια που εκτός από οικονομικά μεγέθη περιλαμβάνει και άλλα κριτήρια (περιβαλλοντικά, κοινωνικά ανισοκατανομής του εισοδήματος, κοινωνικού κράτους, υγείας κ.λ.π.).

Σύμφωνα με την έκθεση προς τον πρόεδρο των Η.Π.Α. και το κογκρέσο , το 1992, η οικονομία μίας χώρας θα πρέπει να θεωρείται ανταγωνιστική, εφόσον πληροί τέσσερις συνθήκες (Competitiveness Policy Council):

- Τα παραγόμενα αγαθά και υπηρεσίες θα πρέπει να είναι παρόμοια ποιότητας και τιμής με αυτά που διατίθενται στις διεθνείς αγορές (οικονομικά ανταγωνιστικά αγαθά με σωστή σχέση ποιότητας τιμής).
- Η πώληση αυτών των αγαθών και υπηρεσιών θα πρέπει να επιδρά στο **ΑΕΠ** της χώρας που τα παράγει, σε τέτοιο βαθμό ώστε να αυξάνονται τα εισοδήματα όλων των κοινωνικών ομάδων (κατά Pareto πρώτο κριτήριο αριστοποίησης).
- Η επένδυση σε πάγιο κεφάλαιο όπως και σε “ανθρώπινο κεφάλαιο” που απαιτείται για την παραγωγή των εν λόγω αγαθών και υπηρεσιών, θα πρέπει να χρηματοδοτείται από την εθνική αποταμίευση.
- Τέλος οι τρεις παραπάνω συνθήκες πρέπει να διατηρούνται μακροχρόνια.

Με βάση τη πρόταση της Δεύτερης Γενικής Διεύθυνσης (DGII) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής μία χώρα είναι ανταγωνιστική εάν :

- Η παραγωγικότητα της αυξάνεται με ρυθμό ίσο ή μεγαλύτερο με τον αντίστοιχο των χωρών εκείνων που είναι οι βασικότεροι ανταγωνιστές τους στο διεθνές εμπόριο και διαθέτουν περίπου ίσο επίπεδο ανάπτυξης.
- Διατηρεί χαμηλά ποσοστά ανεργίας.
- Διατηρεί ή και βελτιώνει τις εξωτερικές ισορροπίες φυσικά μέσα σε συνθήκες ανοικτής οικονομίας.

Όλες οι παραπάνω προσεγγίσεις ουσιαστικά στηρίχθηκαν σε εργασίες των Coriat και Taddei (1993) οι οποίοι κατέγραφαν ένα μεγάλο πλήθος παραγόντων που καθορίζουν την ανταγωνιστικότητα. Αυτοί διακρίνονται σε τρεις μεγάλες κατηγορίες:

- Αυτοί που διαμορφώνουν τις τιμές όπως το κόστος κεφαλαίου (επιτόκιο δανεισμού) ,το κόστος εργασίας (μισθοί κ.λ.π.), το κόστος ενδιάμεσων αγαθών που αναλίσκονται κατά τη παραγωγική διαδικασία, η συναλλαγματική ισοτιμία, η παραγωγικότητα του κεφαλαίου και της εργασίας, τα περιθώρια κέρδους κ.λ.π.
- Αυτοί που σχετίζονται με τη ποιότητα των προϊόντων όπως τα χαρακτηριστικά των προϊόντων, η ανάπτυξη εμπορικών δικτύων (καναλιών), οι χρόνος παράδοσης, η διαφοροποίηση των προϊόντων, οι ποιοτικοί έλεγχοι κ.λ.π.
- Τέλος, αυτοί που έχουν σχέση με τη διάρθρωση του παραγωγικού συστήματος, όπως: οι σχέσεις μεταξύ των επιχειρήσεων που οδηγούν σε μεγάλη εγχώρια προστιθέμενη αξία των προϊόντων, ο προσανατολισμός των εξαγωγών, το μέγεθος των επιχειρήσεων σε σχέση με αυτό της εσωτερικής αγοράς, οι σχέσεις του τομέα της μεταποίησης (βιομηχανία-βιοτεχνία) με τον χρηματοπιστωτικό τομέα (τράπεζες - χρηματιστήριο), η οργάνωση της αγοράς της εργασίας (ευελιξία με επωφελείς όρους και για τους εργαζόμενους), ποιότητα της εργασιακών σχέσεων, τήρηση του εργατικού δικαίου.

Όλες οι παραπάνω προσεγγίσεις της έννοιας της ανταγωνιστικότητας αφορούν **μακροοικονομικά** μεγέθη (ποσοτικά και ποιοτικά) της οικονομίας. Υπάρχουν όμως και προσεγγίσεις που αναφέρονται σε παράγοντες επιπέδου επιχείρησης ή κλάδου επιχειρήσεων (**μικροοικονομικό επίπεδο**). Τέτοιοι παράγοντες είναι η ύπαρξη ανθρώπων με επιχειρηματικές ικανότητες, η ύπαρξη επιχειρήσεων με προσανατολισμό το πελάτη, η δημιουργία ισχυρών βιομηχανικών δικτυώσεων μεταξύ επιχειρήσεων κ.λ.π.

Η παρατήρηση μας εδώ είναι πως οι παράγοντες που αφορούν την οικονομία ως σύνολο καθορίζουν και προσδιορίζουν εκείνους που αφορούν την μικροοικονομία και αντίστροφα. Αλληλοεπιδρούν δηλαδή στενά ή όπως έλεγε ο Γάλλος οικονομολόγος Fitoussi “δεν μπορείς να κάνεις μακροοικονομική ανάλυση , χωρίς να έχεις μικροοικονομική θεμελίωση”.

Γενικά ένας αποδεκτός από όλους ορισμός της ανταγωνιστικότητας μίας χώρας, είναι η βελτίωση των δεικτών ευημερίας διαχρονικά ή και σε σχέση με άλλες χώρες. Όλοι οι δείκτες ευημερίας όμως , σχετίζονται άμεσα με την παραγωγικότητα/αποτελεσματικότητα της οικονομίας.

Οι προσδιοριστικοί παράγοντες της αποτελεσματικότητας αυτής είναι: η τεχνολογία, οι καινοτομίες, οι ανθρώπινοι πόροι, οι υποδομές, το φορολογικό σύστημα, η εκπαίδευση και η διασύνδεση της με τη παραγωγή, οι αποτελεσματικότητα της δικαιοσύνης, η διαφθορά (σε όλα τα επίπεδα), η κουλτούρα

και η στάση απέναντι στις επενδύσεις, η επιδοκιμασία της επιχειρηματικότητας, το πιστωτικό σύστημα, το επίπεδο του πολιτικού διαλόγου κ.α.. Όλοι αυτοί οι παράγοντες αλληλεξαρτώνται και από κοινού δίδουν ώθηση στις επενδύσεις (εγχώριες και ξένες) και στο ΑΕΠ μίας χώρας και φυσικά λειτουργούν τόσο σε μακροοικονομικό όσο και σε θεσμικό πλαίσιο.

1.2 Μέθοδοι μέτρησης της διεθνούς ανταγωνιστικότητας.

Περιοδικές εκτιμήσεις για τις προοπτικές μιας οικονομίας πραγματοποιούνται από διάφορους οργανισμούς όπως ο **Ο.Ο.Σ.Α.**, το **ΔΝΤ**, η **Ευρωπαϊκή Ένωση**, η **Παγκόσμια Τράπεζα**, κ.λ.π.. Υπάρχουν όμως δύο οργανισμοί που δημοσιεύουν σχεδόν κάθε χρόνο εκθέσεις για την ανταγωνιστικότητα αρκετών χωρών και οι οποίες είναι γενικά αποδεκτές. Αυτοί είναι το **Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ (World economic Forum, WEF)** και το **Διεθνές Ινστιτούτο για την Ανάπτυξη του Μάρκετινγκ (International institute of Management Development, IMD)**.

Το **WEF** στη παγκόσμια έκθεση ανταγωνιστικότητας (Global Competitiveness Report), αξιολογεί τις σημαντικότερες οικονομίες του κόσμου με ένα σύνθετο σύστημα 119 ποσοτικών και ποιοτικών δεικτών μέτρησης που κατανέμονται σε 12 μεγάλους παράγοντες ανταγωνιστικότητας.

Αντίστοιχα το **IMD** στην ετήσια παγκόσμια έκθεση ανταγωνιστικότητας (The World Competitiveness Yearbook), χρησιμοποιεί μια ιδιαίτερη μεθοδολογία συγκριτικής αξιολόγησης που αποτελείται από 321 κριτήρια.

Αυτά τα δύο μοντέλα θα χρησιμοποιήσουμε στην παρούσα εργασία. Άλλωστε αν και υπάρχουν κάποιες διαφορές στην κατάταξη κάποιων χωρών, ο δείκτης συσχέτισης των δύο μεθόδων ξεπερνάει το 90%

Και τα δύο έχουν διαχρονικά εξελιχθεί και διαφοροποιηθεί και συνεχώς περιλαμβάνουν ολοένα και περισσότερες χώρες.

1.2.1 Μοντέλο του W.E.F.

Έδρα του WEF είναι το Νταβός της Ελβετίας, χρηματοδοτείται από περισσότερες από 1000 πολυεθνικές επιχειρήσεις συνεργάζεται με πανεπιστήμια, διεθνείς

οργανισμούς , εκπροσώπους εργατικών ομάδων κ.λ.π.. Το 2019 είχε αυξήσει τον αριθμό των χωρών που εξέτασε σε 141.

Οι εκτιμήσεις του WEF στηρίζονται σε δυο δείκτες :

- Στον δείκτη της ανάπτυξης της ανταγωνιστικότητας (Growth competitiveness Index)
- Στον δείκτη μικροοικονομικής ανταγωνιστικότητας (Microeconomic Competitiveness Index).

Ο δείκτης ανάπτυξης της ανταγωνιστικότητας μετράει το ρυθμό ανάπτυξης της ανταγωνιστικότητας (ρυθμός μεταβολής και όχι απόλυτη μεταβολή του κ.κ.πραγ.ΑΕΠ) χρησιμοποιώντας τόσο αξιόπιστα πρωτογενή στοιχεία όσο και στοιχεία που προκύπτουν από έρευνες σε μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο χρονικό ορίζοντα. Οι επιμέρους αυτοί δείκτες είναι:

- Δείκτης τεχνολογίας (Technology Index), που αξιολογεί τις τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνίας (I.C.T.) την ανάπτυξη τεχνολογίας καθώς και την εφαρμογή καινοτομιών.
- Δείκτης μακροοικονομικού περιβάλλοντος (Macroeconomic Environment Index), με επιμέρους υποδείκτες την σταθερότητα και τις κρατικές πιστώσεις και δαπάνες.
- Δείκτες δημοσίων θεσμών (Public Institution Index) που αξιολογεί το νομικό πλαίσιο μιας χώρας, το επίπεδο διαφθοράς στο δημόσιο τομέα κ.λ.π..

Ο δείκτης που αξιολογεί την μικροοικονομική ανταγωνιστικότητα περιγράφεται μέσα από δύο ομάδες δεικτών:

- Η πρώτη ομάδα αναφέρεται στο πόσο μια οικονομία λειτουργεί ανταγωνιστικό, σε επίπεδο γνώσης, φυσικού κεφαλαίου και ικανότητας των επιχειρήσεων να αναπτύξουν στρατηγικές ανάπτυξης.
- Η δεύτερη αναφέρεται στην “ποιότητα” του επιχειρηματικού περιβάλλοντος (κανονιστικό πλαίσιο , σεβασμός στο περιβάλλον, υποδομές κ.α.)

Τα τελευταία χρόνια το WEF στις αξιολογήσεις του έχει αυξήσει τους παράγοντες της τεχνολογίας και των περιβαλλοντικών επιδόσεων και τους παράγοντες διατήρησης και βιωσιμότητας της οικονομικής ανάπτυξης μακροχρόνια. Παύει δηλαδή να ενδιαφέρον μόνο για την “οικονομική μεγέθυνση” (Development) και δίνεται περισσότερο βάρος στην έννοια “οικονομική ανάπτυξη” (Growth).

Παρακάτω φαίνονται πως κατανέμονται οι 119 δείκτες στους 12 κύριους παράγοντες ανταγωνιστικότητας.

A/A	ΠΑΡΆΓΟΝΤΕΣ	ΑΡΙΘΜΌΣ ΔΕΙΚΤΩΝ
1	Θεσμοί	21
2	Υποδομές	9
3	Μακροοικονομικό Περιβάλλον	5
4	Υγεία και Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση	10
5	Δευτεροβάθμια, Τριτοβάθμια Εκπαίδευση	8
6	Αποτελεσματικότητα Αγορών Αγαθών	16
7	Αποτελεσματικότητα Αγοράς Εργασίας	10
8	Ανάπτυξη Χρηματοοικονομικών Αγορών	8
9	Τεχνολογία	7
10	Μέγεθος Αγοράς	4
11	Στρατηγικές Ανάπτυξης των Επιχειρήσεων	9
12	Καινοτομίες	7

1.2.2 Το μοντέλο του IMD (International institute for management development).

Το IMD είναι μία ανώτατη σχολή διοίκησης επιχειρήσεων, με έδρα την Λωζάνη της Ελβετίας και συγκαταλέγεται ανάμεσα στις κορυφαίες σχολές διοίκησης επιχειρήσεων και οργανισμών παγκοσμίως. Δημοσιεύει σε ετήσια βάση την κατάταξη της παγκόσμιας ανταγωνιστικότητας (the world competitiveness yearbook). Συνεργάζεται για αυτό το σκοπό με μεγάλο πλήθος κρατικών επιστημονικών φορέων των διεθνών οργανισμών.

Για το IMD η μεταβολή της Παραγωγικότητας της εργασίας και του κεφαλαίου δεν είναι επαρκείς στο να αξιολογηθεί και να ερμηνευτεί η ανταγωνιστικότητα μιας χώρας. Απαιτείται, για το IMD, να ληφθούν υπόψη και άλλοι παράγοντες που επηρεάζουν τη διάρθρωση και δομή του πλαισίου λειτουργίας των επιχειρήσεων. Τέτοιο παράγοντες είναι πολιτικοί, εκπαιδευτικοί, κοινωνικοί, πολιτισμικοί κ.λ.π.. Πιο συγκεκριμένα οι παράγοντες αυτοί με τους αντίστοιχους δείκτες (συνολικά 321) και τους αντίστοιχους υπό παράγοντες που τους συνθέτουν είναι οι παρακάτω:

- ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΔΟΣΗ (75 δείκτες)
 - Εγχώρια οικονομία (33)
 - Διεθνές εμπόριο (10)
 - Ξένες επενδύσεις(20)
 - Απασχόληση (8)
 - Πληθωρισμός (4)

- ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ (81 δείκτες)
 - Δημόσια οικονομικά (26)
 - Φορολογική πολιτική (14)
 - Θεσμικό Πλαίσιο (17)
 - Επιχειρηματική νομοθεσία (11)
 - Κοινωνικό πλαίσιο (13)

- ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ (69 δείκτες)
 - Παραγωγικότητα εργασίας και αποδοτικότητα κεφαλαίου (11)
 - Αγορά εργασίας (20)
 - Χρηματοδότηση (20)
 - Management (10)
 - Επιδόσεις και τιμές των προϊόντων (8)

- ΥΠΟΔΟΜΕΣ (96 δείκτες)
 - Βασική υποδομή (25)
 - Τεχνολογική υποδομή (20)
 - Επιστημονική υποδομή (21)
 - Υγεία και περιβάλλον (17)
 - Εκπαίδευση (13)

Σύμφωνα με το IMD στην ετήσια διεθνή έκθεση (World Competitiveness Yearbook) η σχέση ανάμεσα στους τέσσερις παράγοντες της ανταγωνιστικότητας θα πρέπει να βρίσκεται σε ισορροπία. Με άλλα λόγια, η προσπάθεια που πρέπει να καταβάλει μια χώρα για την αύξηση της ανταγωνιστικότητας θα αντιμετωπίζει το πρόβλημα ως αλληλεξαρτώμενο.

Πρέπει να βρεθεί η χρυσή τομή ανάμεσα :

- Στην επιθετικότητα και στην ελκυστικότητα (attractiveness – aggressiveness). Επιθετικότητα στις διεθνείς αγορές με εξαγωγές και Άμεσες Ξένες Επενδύσεις στο εξωτερικό ή ελκυστικότητα με στόχο την εισροή από το εξωτερικό ξένων επενδύσεων;
- Στην εγγύτητα και στην παγκοσμιότητα (proximity – globality). Παραδοσιακές δραστηριότητες και οικονομία εγγύτητας στον γειτονικό περιβάλλοντα χώρο ή δημιουργία και διαχείριση νέων αξιών των επιχειρήσεων σε παγκόσμιο επίπεδο;
- Στους πόρους και στις διεργασίες (assets – processes). Προσήλωση στην εκμετάλλευση εθνικών πόρου ή ανάπτυξη νέων παραγωγικών διεργασιών που δημιουργούν νέες αξίες;
- Στον ατομικό κίνδυνο και στην κοινωνική συνοχή (individual risk taking – social cohesiveness). Τολμηρές με ρίσκο προσπάθειες όπως απελευθέρωση αγορών, ιδιωτικοποιήσεις κ.λ.π. ή μεγάλα συστήματα πρόνοιας;

Αξίζει να σημειωθεί ότι το IMD δεν περιορίζεται στα στατιστικά στοιχεία (hard data) που υπάρχουν διαθέσιμα για τις χώρες που μελετά, αλλά χρησιμοποιεί και άλλα στοιχεία που προκύπτουν από έρευνα (survey data) που πραγματοποιεί το ίδιο το ινστιτούτο. Η έρευνα πραγματοποιείται μέσω ενός ερωτηματολογίου το οποίο αποστέλλεται σε υψηλά και μεσαία στελέχη οργανισμών και επιχειρήσεων που έχουν την έδρα τους στις υπό εξέταση χώρες και αφορά το προηγούμενο οικονομικό έτος. Μέσω αυτής της έρευνας ποσοτικοποιούνται μεταβλητές όπως η διαφθορά στην χώρα, η ποιότητα ζωής, οι σχέσεις εργασίας, η κοινωνικές εντάσεις, η κουλτούρα και η θέση των πολιτών απέναντι στην επιχειρηματικότητα, τις πρακτικές και στρατηγικές του management κ.λ.π..

Ακόμα, ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι το IMD χωρίζει τις χώρες που εξετάζει σε δύο μεγάλες κατηγορίες, αυτές με πληθυσμό πάνω από 20 εκατομμύρια και εκείνες με πληθυσμό κάτω από 20 εκατομμύρια κατοίκους. Αυτό συμβαίνει γιατί το IMD έχει διαπιστώσει ότι τα μεγάλα σε πληθυσμό κράτη παρουσιάζουν ένα τελείως διαφορετικό μοντέλο ανταγωνιστικότητας με μεγαλύτερες επιχειρήσεις, ισχυρά brand names, επιθετική σε παγκόσμια κλίμακα πολιτική κ.λ.π. απ' ότι τα μικρότερα πληθυσμιακά κράτη που έχουν μικρότερης τάξης επιχειρήσεις, μεγαλύτερα ευελιξία, προϊόντα με μικρότερη προστιθέμενη αξία ανά στάδιο παραγωγής κ.λ.π. . Επίσης κάποια μεγάλα κράτη, ομοσπονδιακά κυρίως (ΗΠΑ, Γερμανία κ.λ.π), εξετάζονται και ανά περιφέρειες και συνολικά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΑΜΕΣΕΣ ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

2.1 Έννοια των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων.

Άμεσες ξένες επενδύσεις είναι η ίδρυση θυγατρικών επιχειρήσεων στο εξωτερικό οι οποίες είναι μερικώς ή ολικώς ιδιοκτησία της μητρικής επιχείρησης. Οι ΑΞΕ περιλαμβάνουν τη μεταφορά πακέτων πόρων, είτε υλικών (μετοχικό κεφάλαιο, συντελεστές παραγωγής, πρώτες ύλες κ.α.) είτε άυλων (σύγχρονο μάρκετινγκ, μεθόδους ποιοτικού ελέγχου, τεχνογνωσία παραγωγής και οργάνωσης των επιχειρήσεων κ.α.). Η μεταφορά αυτή γίνεται χωρίς την παρέμβαση της αγοράς, δεν έχει δηλαδή τη μορφή μιας εμπορικής συναλλαγής δύο ανεξάρτητων επιχειρήσεων αλλά συμβαίνει ανάμεσα σε δύο επιχειρήσεις που συνδέονται με σχέση ιδιοκτησίας (μερική ή ολική) μεταξύ τους.

Στην περίπτωση των ΑΞΕ υπάρχει έλεγχος της θυγατρικής επιχείρησης από τη μητρική, η οποία μπορεί και να είναι θυγατρική μιας άλλης μητρικής. Ο έλεγχος αυτός σημαίνει πλήρης ή μερική επιρροή και καθορισμός των βασικών διαδικασιών και κριτηρίων λήψης αποφάσεων της θυγατρικής.

Μια επιχείρηση που έχει άμεσες ξένες επενδύσεις θεωρείται πολυεθνική. Γενικά τα χαρακτηριστικά μιας επιχείρησης για να χαρακτηριστεί ως πολυεθνική είναι:

- Η κατοχή περισσότερων από δύο επιχειρήσεων που βρίσκονται σε διαφορετικές χώρες.
- Η κατοχή όλου ή μέρους του μετοχικού κεφαλαίου μιας τουλάχιστον θυγατρικής στο εξωτερικό.
- Ο έλεγχος μιας τουλάχιστον θυγατρικής στο εξωτερικό.

Η παραγωγική διαδικασία των επιχειρήσεων (μητρικής και θυγατρικής/ών) μπορεί να οδηγήσει σε κάθετη ή οριζόντια ολοκλήρωση του προϊόντος, η δε διανομή του γίνεται μέσω διεθνούς δικτύου πωλήσεων άσχετα από τον τόπο παραγωγής του.

Τέλος, πρέπει να σημειωθεί ότι ο βασικός στόχος είναι η μεγιστοποίηση του κέρδους του οργανισμού συνολικά και όχι της κάθε θυγατρικής ξεχωριστά. Αυτό σημαίνει ότι η τιμολόγηση των προϊόντων (ενδιάμεσων ή τελικών) ανάμεσα στις επιχειρήσεις των διαφορετικών χωρών δεν γίνεται με βάση τις αγοραίες τιμές, αλλά με τιμές που εξυπηρετούν τον βασικό στόχο του οργανισμού.

2.2 Μορφές Άμεσων Ξένων Επενδύσεων.

Τρείς είναι οι μορφές ΑΞΕ :

- Η θυγατρική πλήρους ιδιοκτησίας (Wholly owned subsidiary) .
- Η κοινοπραξία (Joint venture).
- Η μερική εξαγορά (Partial acquisition).

Θυγατρική πλήρους ιδιοκτησίας.

Η θυγατρική μπορεί να είναι μια νέα εταιρία ή μπορεί να αποκτήθηκε από εξαγορά μιας ήδη υπάρχουσας. Η μητρική έχει τον πλήρη έλεγχο της θυγατρικής εταιρείας, καρπώνεται το σύνολο των κερδών της, επιτυγχάνει πιθανές οικονομικές κλίμακας, αυξάνει τα μερίδια αγοράς της στις αγορές που ήδη δραστηριοποιείται ή επεκτείνεται και σε άλλες στον γειτνιάζοντα γεωγραφικό χώρο της θυγατρικής.

Κοινοπραξία.

Η κοινοπραξία είναι η συνεργασία μιας ή περισσότερων επιχειρήσεων του εξωτερικού με μια ή περισσότερες επιχειρήσεις μιας χώρας για τη δημιουργία μιας νέας επιχείρησης ή εξαγορά μιας ήδη υπάρχουσας τοπικής επιχείρησης. Τα μερίδια μπορεί να μην είναι ίσα και οι συνεταίροι μπορούν να συνεισφέρουν κεφάλαια, εξειδικευμένο στελεχικό δυναμικό, τεχνολογία, τεχνογνωσία διοίκησης και οργάνωσης των επιχειρήσεων, συμβόλαια με τρίτους κ.λ.π..

Τα πλεονεκτήματα από τις κοινοπραξίες είναι πολλαπλά:

- Οι τοπικές επιχειρήσεις γνωρίζουν καλύτερα το πολιτικό, πολιτισμικό, οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον μιας χώρας και διευκολύνεται έτσι η είσοδος μιας ξένης επιχείρησης στην εγχώρια αγορά.
- Γίνεται επιμερισμός του κόστους και του κινδύνου αλλά και δημιουργούνται οικονομίες κλίμακας από τη συμπαραγωγή.
- Μειώνεται ο ανταγωνισμός στην εγχώρια αγορά και γίνεται με καλύτερες προϋποθέσεις η επιθετική πολιτική σε τρίτες χώρες.
- Οι νομοθεσίες πολλών χωρών δίδουν σημαντικά οικονομικά κίνητρα σε τέτοιου είδους συμπράξεις και συνεργασίες.

Πάντως, πρέπει να τονίσουμε και τις αδυναμίες τέτοιων εγχειρημάτων που οδηγούνται συχνά σε διάλυση όταν οι επιμέρους εταίροι διαφωνούν με τους στόχους και τις στρατηγικές της εταιρείας. Σύνηθες είναι το φαινόμενο της ίδρυσης και δημιουργίας μιας κοινοπραξίας για την επίτευξη ενός στόχου με χρονικό ορίζοντα (π.χ. κατασκευή μεγάλων τεχνικών έργων υποδομής, βιομηχανικών συγκροτημάτων κ.λ.π.).

Μερική εξαγορά – απόκτηση (partial acquisition).

Στην μερική εξαγορά (μεγαλύτερη ή μικρότερη του 50% του μετοχικού κεφαλαίου) έχουμε συνήθως τα πλεονεκτήματα μειονεκτήματα των κοινοπραξιών.

2.3 Διάκριση Άμεσων Ξένων Επενδύσεων και Επενδύσεων Χαρτοφυλακίου.

Με τον όρο επένδυση χαρτοφυλακίου εννοούμε τις τοποθετήσεις, συλλογικές ή ατομικές, σε προϊόντα των αγορών κεφαλαίου και χρήματος. Η κύρια διάκριση με τις ΑΞΕ έγκειται στο γεγονός ότι αυτές συνήθως έχουν μικρότερο ποσοστό (σε σχέση με τις ΑΞΕ), έχουν μικρότερο ορίζοντα χρόνου (βραχυπρόθεσμες ή μεσοπρόθεσμες) και η πρόθεση του επενδυτή είναι το κέρδος διαβλέποντας σε ευκαιρίες απόδοσης που προέρχονται από τη δυναμική ανάπτυξης μιας χώρας , μιας επιχείρησης ή ενός κλάδου επιχειρήσεων.

Πιο συγκεκριμένα οι λογαριασμοί επενδύσεων χαρτοφυλακίου στην ζώνη του ευρώ περιλαμβάνουν: 1) Τις τοποθετήσεις σε μετοχές. 2)Τις τοποθετήσεις σε χρεόγραφα (ομόλογα, γραμμάτια και άλλα μέσα της χρηματαγορές), τα οποία όμως δεν εμπίπτουν στις ΑΞΕ και στη κατηγορία των συναλλαγματικών διαθεσίμων. Δεν περιλαμβάνονται στις επενδύσεις χαρτοφυλακίου τα διάφορα χρηματοοικονομικά παράγωγα και οι επαναγορές ομολογιακών δανείων. Όσον αφορά τον κίνδυνο και την απόδοση των επενδύσεων χαρτοφυλακίων, αυτές διακρίνονται σε : α) χαμηλού κινδύνου και απόδοσης , β) μεσαίου κινδύνου και απόδοσης και γ) υψηλού κινδύνου αλλά και υψηλής απόδοσης. Η σύνθεση ενός “χαρτοφυλακίου επενδύσεων” εξαρτάται από τις προσδοκίες της παγκόσμιας οικονομίας αλλά και τις εξατομικευμένες προσδοκίες για μία χώρα.

Η διάκριση ανάμεσα σε ΑΞΕ και επενδύσεις χαρτοφυλακίου τονίζεται σε αυτήν την εργασία για ένα και μόνο λόγο. Οι ΑΞΕ προσφέρουν σε μία χώρα πολύ περισσότερα οφέλη σε σχέση με τις ξένες επενδύσεις χαρτοφυλακίου ιδίως στην “πραγματική” οικονομία.

2.4 Οφέλη από της ΑΞΕ (Άμεσες Ξένες Επενδύσεις).

Τα οφέλη για μια χώρα των ΑΞΕ είναι πολλαπλά. Μπορούμε να τα συνοψίσουμε στα κάτωθι:

- Η εισροή ξένων κεφαλαίου βελτιώνει το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών.
- Με την υποκατάσταση των εισαγωγών αλλά και με τις εξαγωγές που πραγματοποιούνται συνήθως από της ΑΞΕ βελτιώνεται και το εμπορικό ισοζύγιο της χώρας υποδοχής.
- Το κράτος έχει φορολογικά έσοδα τόσο από τη φορολόγηση των επιχειρήσεων που δημιουργούνται, όσο και τη φορολόγηση ατομικών εισοδημάτων των εργαζομένων. Το ίδιο συμβαίνει και με τα ασφαλιστικά ταμεία.
- Δημιουργούνται νέες θέσεις εργασίας, οι οποίες συνήθως αμείβονται καλύτερα από ότι οι θέσεις εργασίας των εγχωρίων επιχειρήσεων.
- Οι νέες τεχνολογίες που εισάγονται από τις ΑΞΕ με τη “διάχυση” τους βελτιώνουν τα τεχνολογικά δεδομένα όλου του σχετικού με τις ΑΞΕ κλάδου επιχειρήσεων που ήδη υπάρχουν στην χώρα.
- “Εισάγονται” νέα πρότυπα Διοίκησης και Οργάνωσης των επιχειρήσεων που αποτελούν υποδείγματα για τις εγχώριες επιχειρήσεις.
- Αυξάνουν τον ανταγωνισμό στις αγορές της χώρας με αποτέλεσμα χαμηλότερες τιμές για τον καταναλωτή.
- Δίδεται η δυνατότητα σε μία χώρα να εκμεταλλευτεί πόρους (ορυκτά, υδρογονάνθρακες κ.λ.π.) που αλλιώς δεν θα μπορούσε λόγω έλλειψης κεφαλαίου, τεχνογνωσίας κ.λ.π.
- Οι ΑΞΕ βελτιώνουν τις παραγωγικές και τεχνολογικές υποδομές όλων των δεικτών ανταγωνιστικότητας σε όλους τους κλάδους της οικονομίας.

Γενικά οι ΑΞΕ για μια χώρα, ακόμα και αν το ποσοστό τους στο σύνολο των επενδύσεων είναι σχετικά μικρό, βοηθούν ιδιαίτερα στην ανάπτυξη της χώρας όχι μόνο με τα άμεσα και πολλαπλασιαστικά ποσοτικά αποτελέσματα της αρχικής επενδυτικής δαπάνης αλλά και με την “ποιοτική” αναβάθμιση των αγορών (κεφαλαίου, εργασίας, προϊόντων κ.λ.π) γιατί συνήθως παίζουν το ρόλο της επιχείρησης “Ηγέτη” στον κλάδο που ανήκουν.

Στην παρούσα εργασία θα ασχοληθούμε με τις **ΑΞΕ** προς μία χώρα (inward FDI) και όχι από μία χώρα (outward FDI).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Η ΚΑΤΑΤΑΞΗ, ΤΩΝ ΥΠΟ ΕΞΕΤΑΣΗ ΧΩΡΩΝ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ, ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ WEF ΚΑΙ ΤΟ IMD.

3.1 Η κατάταξη από το WEF.

Με βάση το WEF, στις ετήσιες αναφορές περί ανταγωνιστικότητας των χωρών, οι χώρες που μας ενδιαφέρουν καταλαμβάνουν τα τελευταία χρόνια τις παρακάτω θέσεις:

Πίνακας 3.1 :

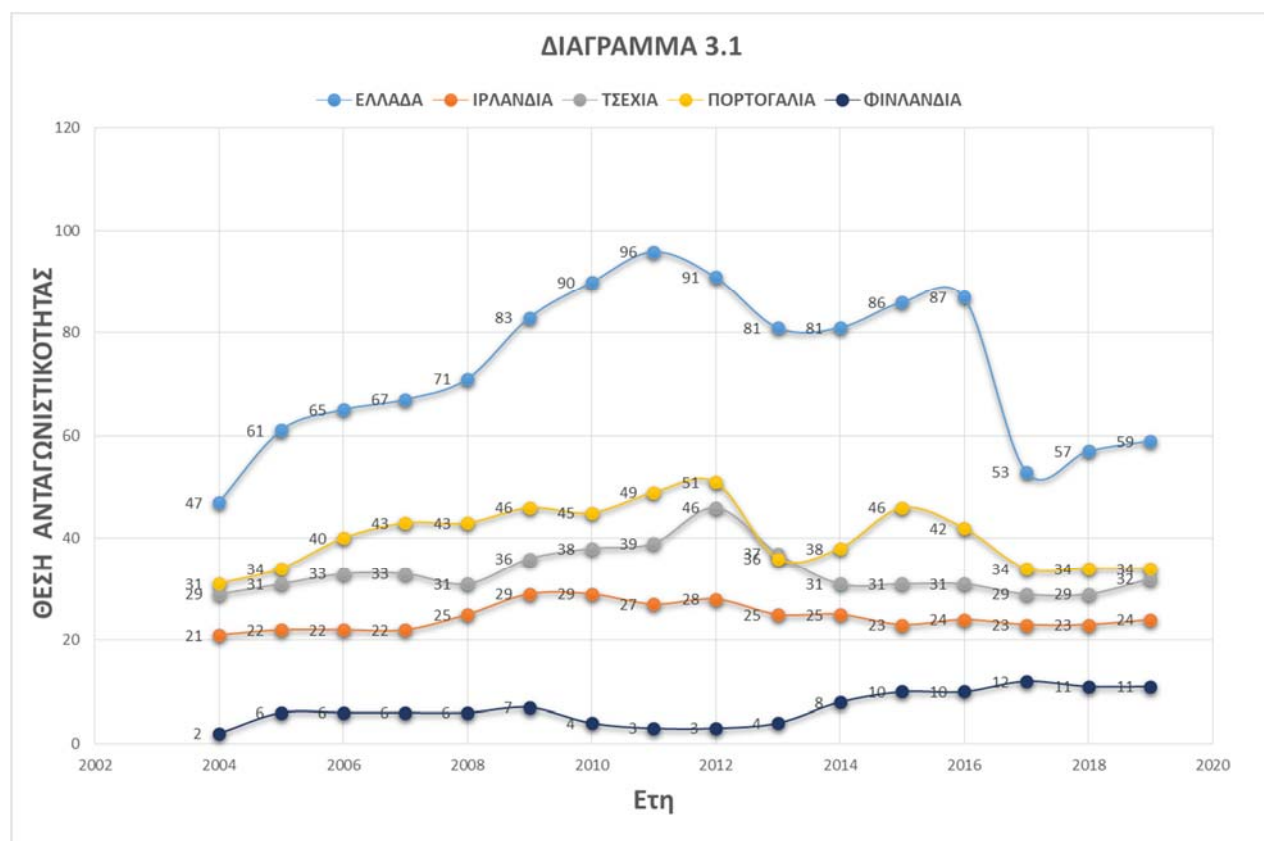
Έτη	Ελλάδα	Ιρλανδία	Τσεχία	Πορτογαλία	Φινλανδία	Αριθμός Χωρών
2004	47 ^η	21 ^η	29 ^η	31 ^η	2 ^η	(117)
2005	61 ^η	22 ^η	31 ^η	34 ^η	6 ^η	(122)
2006	65 ^η	22 ^η	33 ^η	40 ^η	6 ^η	(131)
2007	67 ^η	22 ^η	33 ^η	43 ^η	6 ^η	(134)
2008	71 ^η	25 ^η	31 ^η	43 ^η	6 ^η	(133)
2009	83 ^η	29 ^η	36 ^η	46 ^η	7 ^η	(139)
2010	90 ^η	29 ^η	38 ^η	45 ^η	4 ^η	(142)
2011	96 ^η	27 ^η	39 ^η	49 ^η	3 ^η	(144)
2012	91 ^η	28 ^η	46 ^η	51 ^η	3 ^η	(148)
2013	81 ^η	25 ^η	37 ^η	36 ^η	4 ^η	(144)
2014	81 ^η	25 ^η	31 ^η	38 ^η	8 ^η	(140)
2015	86 ^η	23 ^η	31 ^η	46 ^η	10 ^η	(138)
2016	87 ^η	24 ^η	31 ^η	42 ^η	10 ^η	(137)
2017	53 ^η	23 ^η	29 ^η	34 ^η	12 ^η	(135)
2018	57 ^η	23 ^η	29 ^η	34 ^η	11 ^η	(140)
2019	59 ^η	24 ^η	32 ^η	34 ^η	11 ^η	(141)

Πηγή: WEF (world competitiveness index για τα έτη 2004-2019)

Το αντίστοιχο διάγραμμα που στηρίζεται στα στοιχεία του πίνακα 3.1 είναι το παρακάτω :

Διάγραμμα 3.1

Η διαχρονική εξέλιξη της ανταγωνιστικότητας των χωρών (Ελλάδα, Ιρλανδία, Τσεχία, Πορτογαλία, Φινλανδία) για τα έτη 2004-2019.

Πηγή: WEF (world competitiveness report)

3.1.1 Συμπεράσματα από τη κατάταξη της ανταγωνιστικότητας σύμφωνα με το WEF.

Πριν εξαχθούν τα πρώτα συμπεράσματα από τον πίνακα 3.1 και το αντίστοιχο διάγραμμα 3.1 πρέπει να σκιαγραφήσουμε εν συντομία κάποια χαρακτηριστικά των υπό μελέτη χωρών.

➤ Ελλάδα

Το κ.κ.ΑΕΠ της Ελλάδας ανέβαινε σταθερά από το 1990 έως το 2008 με ρυθμό αύξησης ιδιαίτερα μεγάλο κυρίως μετά το 2000. Το 2008 το κ.κ.ΑΕΠ έφτασε τα 32000US \$. Στη συνέχεια αρχίζει η πτωτική πορεία με αποτέλεσμα το 2019 το κ.κ.ΑΕΠ να βρίσκεται λίγο πάνω από το 20000 US \$. Ο μέσος όρος μεταβολής του ΑΕΠ το τελευταία δέκα χρόνια είναι -2,2%.

Αν λάβουμε υπ' όψη ότι η ανισοκατανομή του εισοδήματος, συγκρινόμενη με εκείνη των υπολοίπων τεσσάρων χωρών, είναι μεγάλη (ο συντελεστής Gini ισούταν το 2012 με 36,0) τότε διαπιστώνουμε ότι η μείωση του κ.κ.ΑΕΠ οικονομικά σε βάρος κυρίως των ασθενέστερων οικονομικά κοινωνικών ομάδων.

➤ Ιρλανδία

Το κ.κ.ΑΕΠ της Ιρλανδίας εμφάνισε εντυπωσιακούς ρυθμούς αύξησης και από τα 15000 US \$ το 1990 έφτασε στο επίπεδο των 50000US \$ το 2007 ξεπερνώντας κατά πολύ το μέσο όρο των ανεπτυγμένων χωρών του κόσμου σύμφωνα με το WEF.

Το 2008 άρχισε μια πτώση που διήρκησε σχεδόν τρία χρόνια (άλλωστε η Ιρλανδία ήταν μία χώρα από τις λεγόμενες PIIIGS) αλλά από το 2011 ξεκίνησε πάλι την ανοδική πορεία και με ετήσια μέση μεταβολή για την τελευταία δεκαετία 5,6%, έφτασε το 2018 76000 US \$. Εντυπωσιάζει το γεγονός ότι ο δείκτης ανισοκατανομής Gini κυμαίνεται γύρω στο 30, που σημαίνει ισχυρή μάλλον κοινωνική συνοχή.

➤ Τσεχία

Το κ.κ.ΑΕΠ της Τσεχίας αυξανόταν σταθερά με αποτέλεσμα το 2008 να ξεπεράσει το όριο των 21000US \$. Η κρίση το 2008-2009 την επηρέασε και οδήγησε το κ.κ.ΑΕΠ σε πτώση για τα έτη 2009-2011 αλλά στη συνέχεια με ετήσια μέση μεταβολή 2% συνολικά για την τελευταία δεκαετία να φθάσει το 2018 τα 22850 US \$.

Είναι η μοναδική χώρα από αυτές που εξετάζουμε, που δεν εισαχθεί στην ζώνη του Euro, αν και πληροί όλες τις προϋποθέσεις να το κάνει.

➤ Πορτογαλία

Το κ.κ.ΑΕΠ της Πορτογαλίας είχε και αυτό ανοδική πορεία μέχρι το 2008 (ιδιαίτερα τα έτη 2003-2008) με μικρή μείωση τα έτη 2009-2012 και εν συνεχεία αύξηση μετά το 2012. Το 2018 το κ.κ.ΑΕΠ της Πορτογαλίας έφτασε τα 23190 US \$ πολύ μεγαλύτερο από αυτό της Ελλάδας. Πρέπει εδώ να σημειώσουμε ότι η Πορτογαλία μέχρι το 2008 υπολειπόταν σε ανάπτυξη της Ελλάδας και ανήκει και αυτή στις χώρες “PIIGS”.

Παρόλα αυτά αντέδρασε γρήγορα στην κρίση του 2008-2009 και παρουσίασε εν τέλει θετική, αν και μικρή, αύξηση της ετήσιας μεταβολής του κ.κ.ΑΕΠ τα τελευταία δέκα έτη, περίπου 0,4%. Αναφέρεται ως παράδειγμα στην Ελλάδα για την πορεία της μετά τα “μνημόνια”. Ο δείκτης ανισοκατανομής Gini είναι περίπου ίδιος με αυτών της Ελλάδας (≈ 35).

➤ Φιλανδία

Η Φιλανδία παρουσιάζει κάποια ιδιαίτερα χαρακτηριστικά. Αν και τη τριετία 1991-1993 παρουσίασε μια πτώση στο ΑΕΠ της λόγω των προβλημάτων των εξαγωγών της προς τις χώρες του πρώην “ανατολικού μπλοκ” εντούτοις τα επόμενα χρόνια παρουσίασε μεγάλη αύξηση στο ΑΕΠ χωρίς ιδιαίτερες διακυμάνσεις κατά έτος το 2008 έφτασε το κ.κ.ΑΕΠ περίπου 52000US \$. Τα έτη 2009-2012 μειώθηκε, σε 46000US \$ και από το 2013 έως σήμερα παρουσιάζει αύξηση με αποτέλεσμα το 2019 το κ.κ.ΑΕΠ να ξεπερνά τα 50000 US \$. Ο μέσος ετήσιος ρυθμός ανάπτυξης των τελευταίων δέκα ετών είναι 1%. Όλα αυτά συνέβησαν με εξαιρετική ισοκατανομή του εισοδήματος (ο δείκτης Gini όλα τα τελευταία 30 χρόνια είναι περίπου στο 27). Η ιδιαιτερότητα της Φιλανδίας είναι ότι (όπως και η Ιρλανδία) είναι μικρή σε πληθυσμό χώρα(5,5 εκατομμύρια κάτοικοι). Παρόλο όμως το μικρό μέγεθος της εγχώριας αγοράς κατέλαβε αξιοζήλευτη θέση στο παγκόσμιο καταμερισμό και εξειδίκευση των οικονομιών.

Από τα στοιχεία του Πίνακα 3.1 και του αντίστοιχου διαγράμματος 3.1 μπορούμε να εξαχθούν με βεβαιότητα κάποια συμπεράσματα:

- Η σειρά ως προς την ανταγωνιστικότητα είναι εμφανής και σταθερή για όλα τα έτη.
 - 1^η Φιλανδία
 - 2^η Ιρλανδία
 - 3^η Τσεχία
 - 4^η Πορτογαλία
 - 5^η Ελλάδα

- Η καλύτερη θέση ως προς την ανταγωνιστικότητα δεν σημαίνει απαραίτητα υψηλότερο κ.κ.ΑΕΠ. Η Φιλανδία είναι πιο ανταγωνιστική χώρα απ' ό τι η Ιρλανδία αλλά η δεύτερη έχει μεγαλύτερο κ.κ.ΑΕΠ. εδώ τίθεται το ερώτημα: τι είδους ανάπτυξη επιδιώκουμε. Όντως η Ιρλανδία το 2018 έχει κ.κ.ΑΕΠ 76098,6 US \$, αλλά με χειρότερο δείκτη ανισοκατανομής του εισοδήματος (Gini 31,8) και παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές (9,1%) (renewable energy consumption share %). Αντίθετα η Φιλανδία έχει διανομή του εισοδήματος (Gini 27,1) και μεγαλύτερο ποσοστό παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές (46,2%). Ακόμα σε θέματα Δημόσιας Υγείας, Εκπαίδευσης κ.λ.π. υπερτερεί σαφώς της Ιρλανδίας.
- Η Ελλάδα παρόλο που έχει κ.κ.ΑΕΠ μεγαλύτερο από ότι η Πορτογαλία και η Τσεχία και καλύτερους ρυθμούς ανάπτυξης μέχρι και το 2008, “βυθίστηκε” πιο πολύ από τις άλλες χώρες και αυτό γιατί οι δείκτες της ανταγωνιστικότητας ήταν και τα χρόνια της ευμάρειας **χειρότεροι** απ' ό τι των άλλων χωρών. Η αύξηση του κ.κ.ΑΕΠ στηρίχθηκε σε υπέρμετρο δανεισμό που ενίσχυσε την κατανάλωση. Τα σοβαρά διαρθρωτικά προβλήματα παρέμειναν.

3.1.2 Οι προβληματικοί παράγοντες για την ανταγωνιστικότητα των υπό εξέταση χωρών.

Σύμφωνα με την αξιολόγηση του WEF οι πλέον προβληματικοί παράγοντες για κάθε χώρα είναι οι εξής:

- Για την Ελλάδα:
 - Το φορολογικό σύστημα και οι φορολογικοί συντελεστές.
 - Το αναποτελεσματικό δημόσιο σύστημα διακυβέρνησης (γραφειοκρατία, χαμηλοί δείκτες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, καθυστερήσεις στην απονομή της δικαιοσύνης κ.λ.π.
 - Η πολιτική αλλά και κυβερνητική αστάθεια.
 - Η πρόσβαση στο τραπεζικό σύστημα (Access to financing).
 - Η διαφθορά.
 - Οι “δυσκαμψίες” στην αγορά εργασίας.
 - Οι ανεπαρκείς υποδομές.

Οι τέσσερις πρώτοι παράγοντες εναλλάσσονται διαχρονικά στις τέσσερις πρώτες θέσεις των προβληματικών παραγόντων της ανταγωνιστικότητας για την Ελλάδα.

➤ Για την Ιρλανδία:

- Οι ανεπαρκείς υποδομές.
- Οι φορολογικοί συντελεστές.
- Ο αναποτελεσματικός δημόσιος τομέας.
- Η πρόσβαση στη φθηνή χρηματοδότηση για τις επιχειρήσεις.
- Η κυβερνητική αστάθεια.
- Οι ρυθμίσεις στην αγορά εργασίας.
- Η περιορισμένη ικανότητα για καινοτομίες.

Για την Φινλανδία οι πλέον προβληματικοί παράγοντες είναι οι περιοριστικές ρυθμίσεις της αγοράς εργασίας και οι φορολογικοί συντελεστές ενώ το ίδιο συμβαίνει και για την Τσεχία (άλλωστε οι δύο αυτές χώρες έχουν τους καλύτερους δείκτες ανισοκατανομής του εισοδήματος).

Τέλος για την Πορτογαλία ισχύουν περίπου οι ίδιοι προβληματικοί παράγοντες που ισχύουν για την Ελλάδα με διαφορετική ιεράρχηση.

Αναφερθήκαμε στην Ελλάδα και την Ιρλανδία ξεχωριστά γιατί η μεν Ελλάδα έχει τις χειρότερες επιδόσεις όσο αναφορά την προσέλκυση **Άμεσών Ξένων Επενδύσεων** ενώ η Ιρλανδία έχει τις καλύτερες.

Πρέπει να σημειωθεί πάντως ότι η κατάταξη των παραγόντων που μειώνουν τον βαθμό ανταγωνιστικότητας μιας χώρας έχουν **σχετική** βαρύτητα και σπουδαιότητα για μια χώρα και δεν μπορούμε να συγκριθούν ανάμεσα σε δύο ή περισσότερες χώρες. Αυτό σημαίνει, για παράδειγμα, ότι ο αναποτελεσματικός δημόσιος τομέας ως προβληματικός παράγοντας της ανταγωνιστικότητας και στην Ελλάδα και στην Ιρλανδία, δεν αντιμετωπίζει τα ίδια προβλήματα στις δύο χώρες. Το μέγεθος και το είδος των προβλημάτων είναι τελείως διαφορετικά στην Ελλάδα απ' ότι στην Ιρλανδία.

3.2 Η κατάταξη από το IMD.

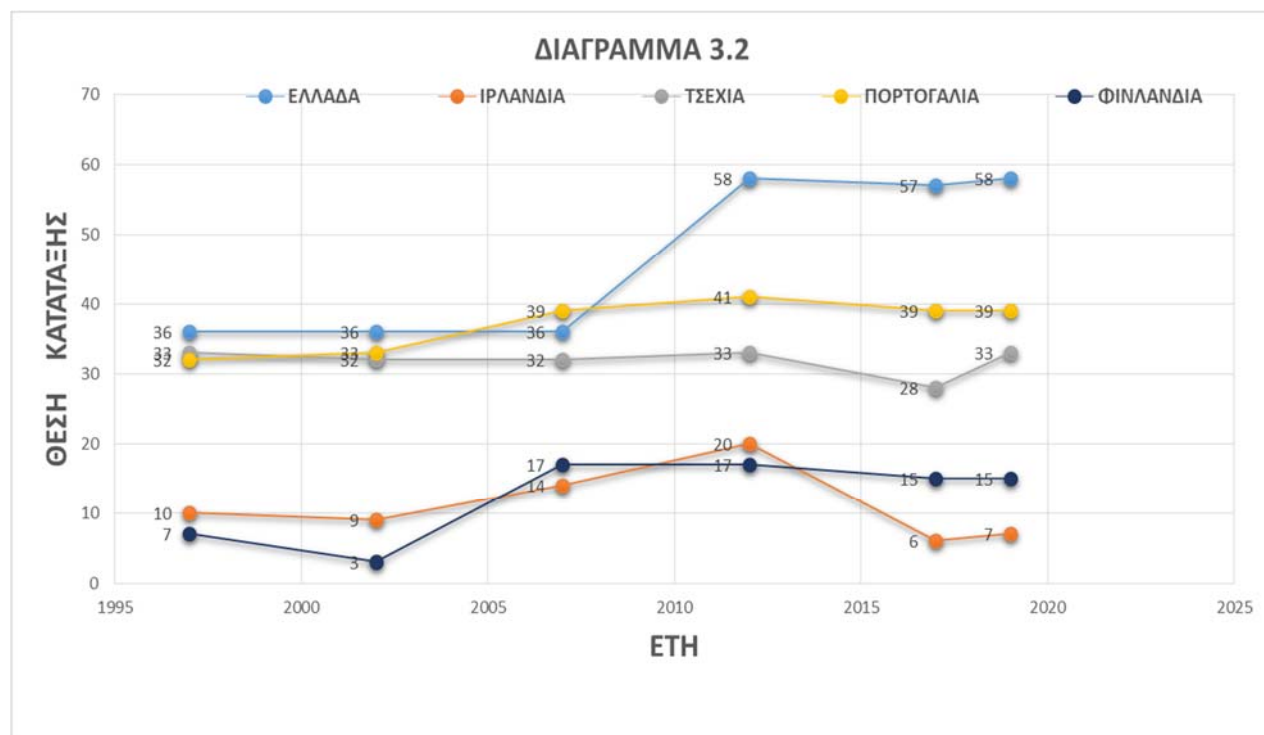
Με βάση το IMD η κατάταξη των υπό εξέταση πέντε χωρών δεν αλλάζει. Αλλάζει μόνο η σχετική τους θέση, άλλωστε ο συνολικός αριθμός των χωρών που μελετά το IMD είναι πολύ μικρότερος. Για συντομία θα αναφέρουμε τα στοιχεία ανά πενταετία.

Πίνακας 3.1 (κατάταξη των χωρών από το IMD) :

Έτη	Ελλάδα	Ιρλανδία	Τσεχία	Πορτογαλία	Φινλανδία	Αριθμός Χωρών
1997	36 ^η	10 ^η	33 ^η	32 ^η	7 ^η	(44)
2002	36 ^η	9 ^η	32 ^η	33 ^η	3 ^η	(49)
2007	36 ^η	14 ^η	32 ^η	39 ^η	17 ^η	(55)
2012	58 ^η	20 ^η	33 ^η	41 ^η	17 ^η	(59)
2017	57 ^η	6 ^η	28 ^η	39 ^η	15 ^η	(63)
2019	58 ^η	7 ^η	33 ^η	39 ^η	15 ^η	(63)

Πηγή: WCY (world competitiveness Yearbooks)

Διάγραμμα 3.2

Πηγή: WCY (world competitiveness Yearbooks)

3.2.1 Η κατάταξη των χωρών στους τέσσερις βασικούς παράγοντες από το IMD.

Πέρα από την γενική κατάταξη με βάση τη συνολική βαθμολογία έχει ενδιαφέρον να αναφέρουμε την κατάταξη στους τέσσερις βασικούς παράγοντες που συνθέτουν την συνολική εικόνα.

Για την τελευταία δεκαετία η κατάταξη είναι:

- ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΔΟΣΗ (Εγχώρια οικονομία, Διεθνές εμπόριο, Άμεσες ξένες επενδύσεις, Απασχόληση, Πληθωρισμός):
 - α) Ιρλανδία
 - β) Τσεχία
 - γ) Φινλανδία
 - δ) Πορτογαλία
 - ε) Ελλάδα

- ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ (Δημόσια οικονομικά, Φορολογική πολιτική, Θεσμική πλαίσιο, Επιχειρηματική νομοθεσία, Κοινωνικό πλαίσιο):
 - α) Φινλανδία
 - β) Τσεχία
 - γ) Ιρλανδία
 - δ) Πορτογαλία
 - ε) Ελλάδα

- ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ (Παραγωγικότητα εργασίας και κεφαλαίου, Αγορά εργασίας και χρήματος, management και ανταγωνιστικότητα προϊόντος):
 - α) Φινλανδία
 - β) Ιρλανδία
 - γ) Τσεχία
 - δ) Πορτογαλία
 - ε) Ελλάδα

- ΥΠΟΔΟΜΕΣ (Βασικές, Τεχνολογικές, Επιστημονικές, Υγεία, Περιβάλλον, Εκπαίδευση):
 - α) Φινλανδία
 - β) Ιρλανδία
 - γ) Τσεχία
 - δ) Πορτογαλία
 - ε) Ελλάδα

3.3 Συμπεράσματα.

Τα βασικά συμπεράσματα που εξάγονται, ανεξάρτητα από την διαφορετική μεθοδολογία του **WEF** και του **IMD**, για τη θέση της ανταγωνιστικότητας της Ελλάδας σε σχέση με τις άλλες τέσσερις υπό εξέταση χώρες είναι τα παρακάτω:

- Η μεγάλη οικονομική ανάπτυξη από το 1990 έως την κρίση του 2009-2010 **δεν συνοδεύτηκε από ανάλυση βελτίωσης της θέσης της χώρας ως προς την ανταγωνιστικότητα.**
- Η οικονομική ανάπτυξη που σημειώθηκε στηρίχθηκε στον υπέρμετρο δημόσιο δανεισμό, ιδίως με την είσοδο της χώρας στην ΟΝΕ, που επέτρεψαν την αύξηση των μισθών (ιδίως τον δημοσίου και “ευρύτερου” δημόσιου τομέα) χωρίς να συνοδεύεται από αντίστοιχη αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας. Η κοντόφθαλμη και ανόητη αυτή πολιτική που “βοηθήθηκε” από τη θετική διεθνή συγκυρία και τα Greek “statistics” (για να έχουμε φθηνό δανεισμό), απέδωσε μεν βραχυπρόθεσμα αλλά δημιούργησε μεγάλα διαρθρωτικά προβλήματα και μια νέα αντίληψη των πολιτών απέναντι σε έννοιες όπως: αξιοκρατία, οικονομική ανάπτυξη, εκπαίδευση και παιδεία, διαφθορά, ισονομία, συμμετοχική διαδικασία, ποιότητα ζωής, ιδιωτική πρωτοβουλία κοινωνικό κράτος κ.λ.π.. Όλα αυτά για να αλλάξουν απαιτούν ριζοσπαστικές ενέργειες και ρήξεις.
- Η δυσμενής θέση της Ελλάδας σε όλες τις κατατάξεις της ανταγωνιστικότητας έχει σαν βάση τον έντονο κρατικό παρεμβατισμό, τον αναποτελεσματικό δημόσιο τομέα, την διαφθορά και το φορολογικό σύστημα.

Αποτέλεσμα των παραπάνω ήταν να μην δοθεί προτεραιότητα, ούτε να καταβληθεί προσπάθεια για την βελτίωση των υποδομών την ανάπτυξη της καινοτομίας και των νέων τεχνολογιών, την ποιοτική αναβάθμιση του εκπαιδευτικού συστήματος και τη διασύνδεση του με την παραγωγική διαδικασία κ.λ.π..

Για όλα αυτά όμως χρειάζεται πολιτική και κοινωνική συναίνεση για τη δημιουργία μιας νέας σύγχρονης αντίληψης των πολιτών για το κράτος και την κοινωνία.

Με άλλα λόγια η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της Ελλάδας είναι ο μόνος δρόμος για την ανάπτυξη της. Αν δεν εφαρμοστούν πολιτικές που θα επιτρέψουν δυναμικούς ρυθμούς ανάπτυξης με άξονα τις επενδύσεις και τις εξαγωγές οι συνέπειες (γεωστρατηγικές, οικονομικές κοινωνικές) θα είναι βαρύτερες για την χώρα. Αυτό όμως θα συμβεί αν εγκαταλείψουμε οριστικά τις ψευδαισθήσεις για εύκολες και ανώδυνες λύσεις ή και ιδεοληψίες και εργαστούμε συστηματικά και επίπονα σε όλους τους παράγοντες της ανταγωνιστικότητας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

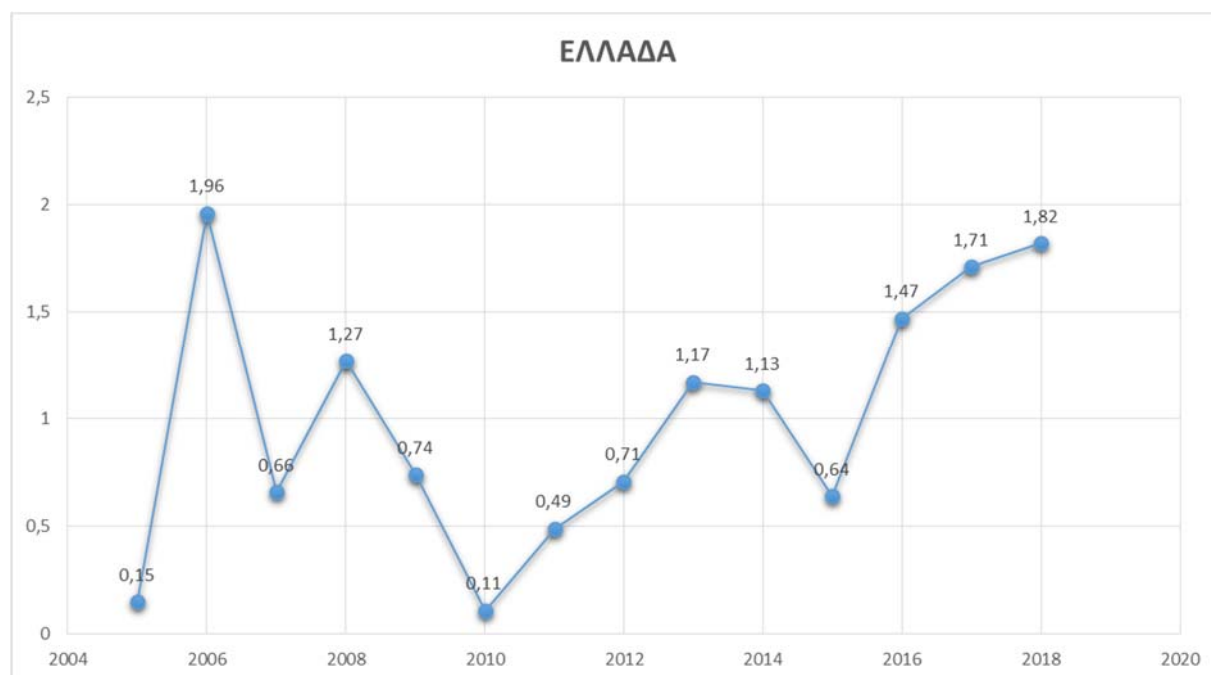
ΟΙ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΘΕΙΣΕΣ ΑΜΕΣΕΣ ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΤΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΕΤΗ.

4.1 Η εξέλιξη των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων .

Η εξέλιξη των ΑΞΕ προς πέντε χώρες που μελετάμε, ως προς ποσοστό % του ΑΕΠ φαίνεται στα κατώτερα 5 διαγράμματα:

Διάγραμμα 4.1.1

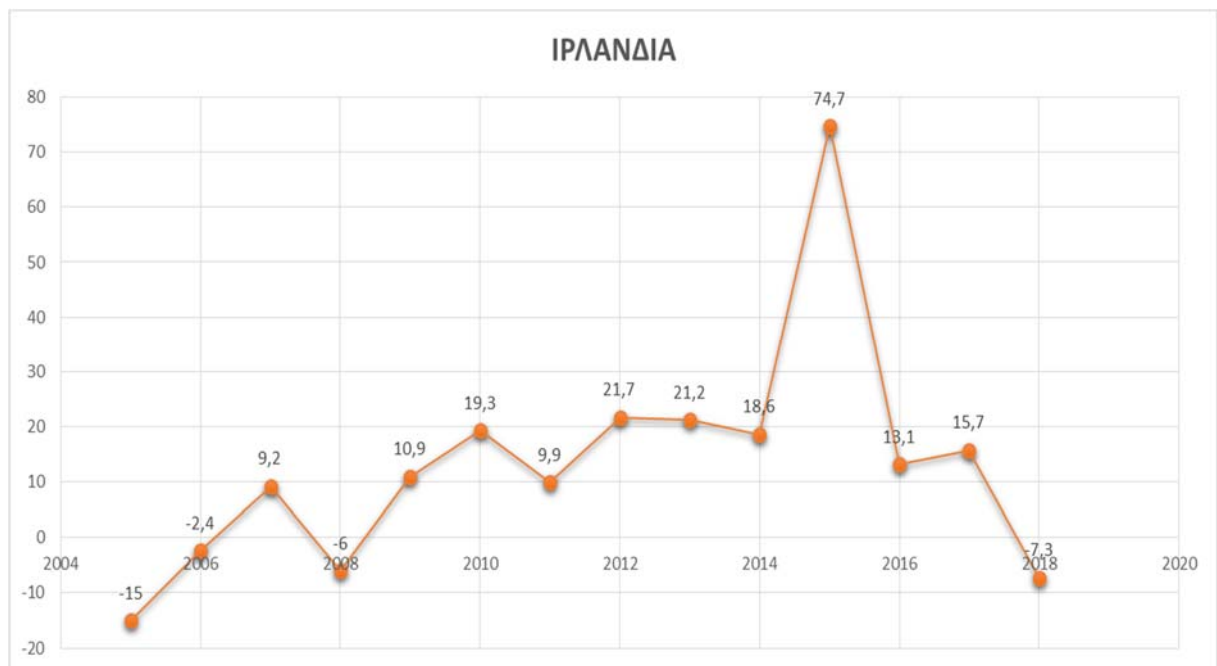
ΑΞΕ προς Ελλάδα ως ποσοστό % του ΑΕΠ (inward FDI %GDP Greece).

Πηγή : ΟΟΣΑ > Βάση δεδομένων > FDI

Διάγραμμα 4.1.2

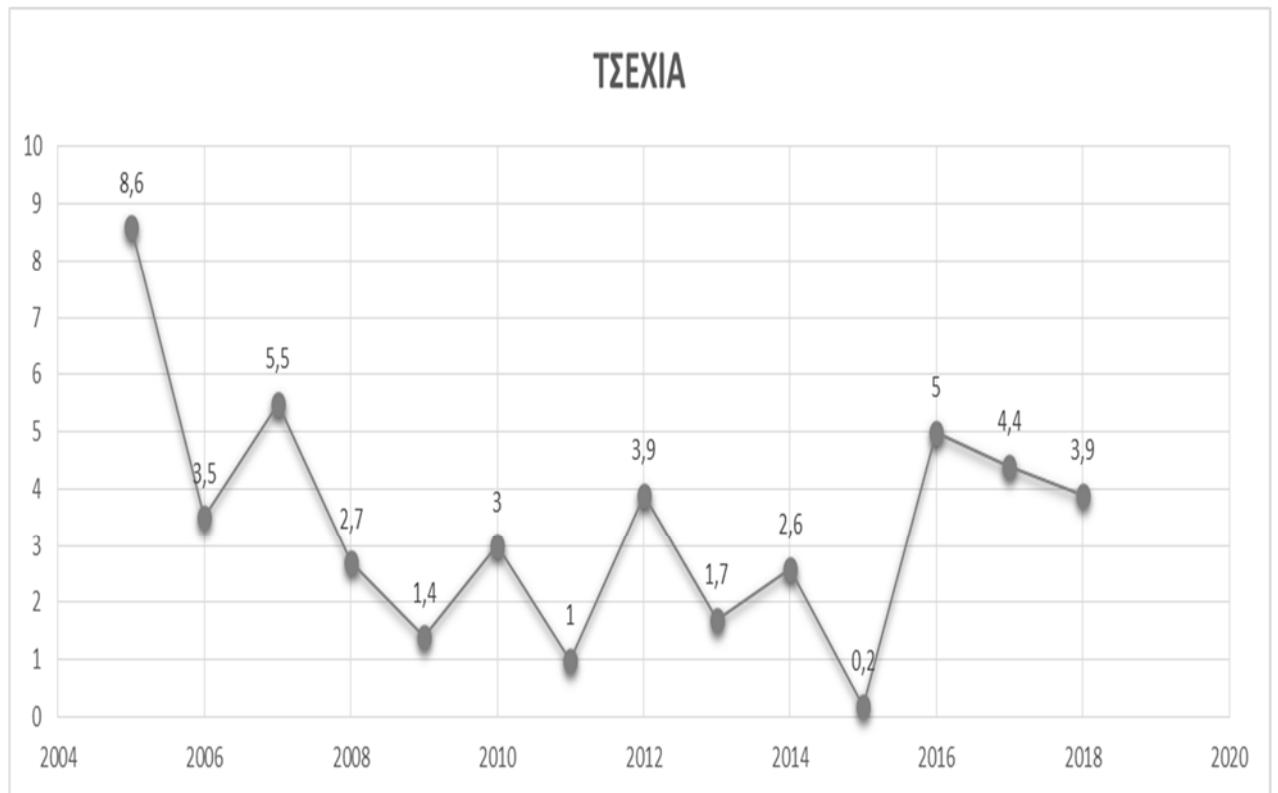
ΑΞΕ προς Ιρλανδία ως ποσοστό % του ΑΕΠ (inward FDI %GDP Ireland).

Πηγή : ΟΟΣΑ > Βάση δεδομένων > FDI

Διάγραμμα 4.1.3

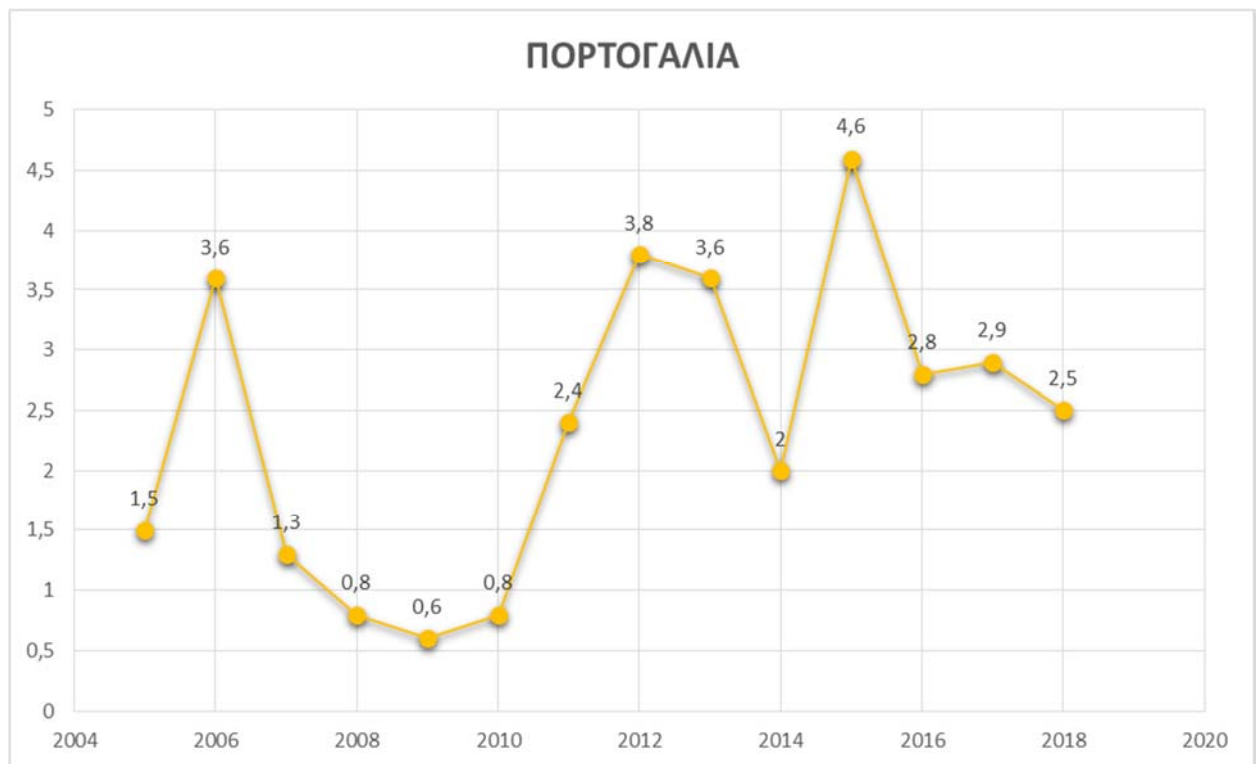
ΑΞΕ προς Τσεχία ως ποσοστό % του ΑΕΠ (inward FDI %GDP Czech Republic).

Πηγή : ΟΟΣΑ > Βάση δεδομένων > FDI

Διάγραμμα 4.1.4

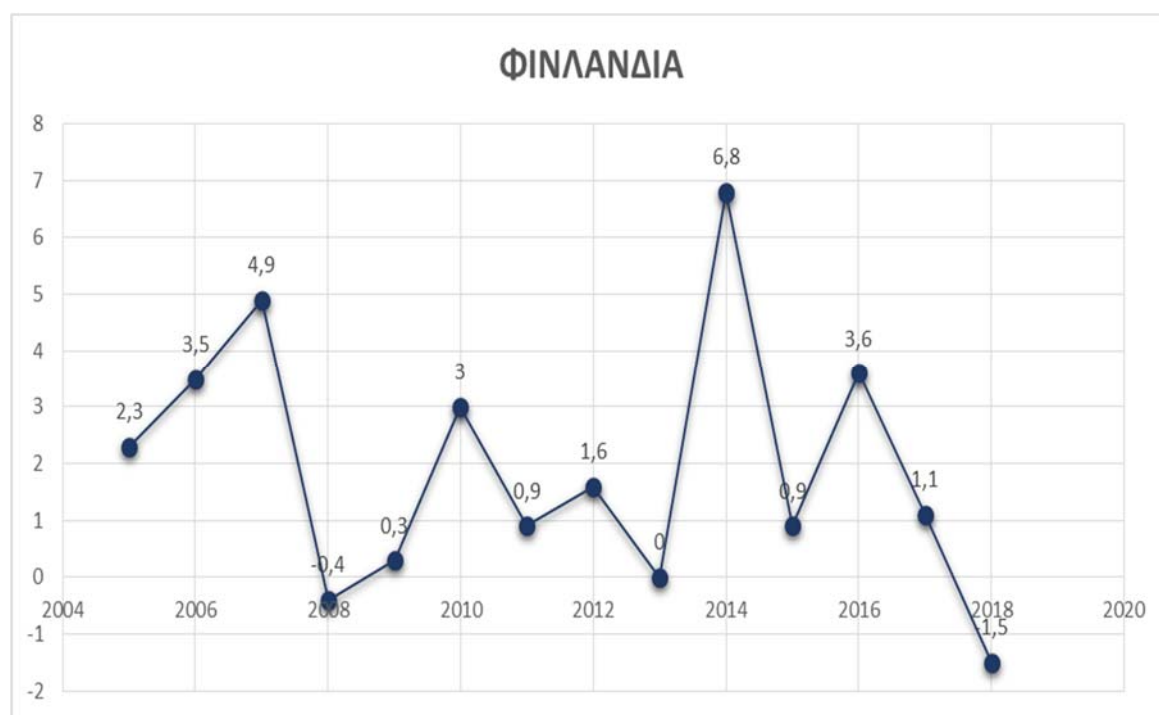
ΑΞΕ προς Πορτογαλία ως ποσοστό % του ΑΕΠ (inward FDI %GDP Portugal).

Πηγή : ΟΟΣΑ > Βάση δεδομένων > FDI

Διάγραμμα 4.1.5

ΑΞΕ προς Φινλανδία ως ποσοστό % του ΑΕΠ (inward FDI %GDP Finland).

Πηγή : ΟΟΣΑ > Βάση δεδομένων > FDI

Από μια πρώτη εξέταση των παραπάνω διαγραμμάτων (4.1-4.2-.4.3-.4.4-.4.5) αλλά και σε σύγκριση με τα διαγράμματα (3.1-3.2) εξάγονται τα παρακάτω συμπεράσματα:

- **Η θέσης της ανταγωνιστικότητας των χωρών συνδέεται στενά με ύψος των ΑΞΕ προς αυτές.**
- Η Ελλάδα είναι ουραγός στην κατάταξη των χωρών όσον αφορά την προσέλκυση ΑΞΕ. Πρώτη χώρα, μακράν των υπολοίπων είναι η Ιρλανδία που έχει άλλωστε και το υψηλότερο κ.κ.ΑΕΠ (πολύ υψηλότερο μάλιστα του Μ.Ο. του κ.κ.ΑΕΠ των ανεπτυγμένων χωρών).
- Η διαφορά Ιρλανδίας – Φινλανδίας ως προς την διαφοροποίηση στη σχέση ανταγωνιστικότητα – ΑΞΕ οφείλεται στα διαφορετικό μοντέλο ανάπτυξης που έχουν επιλέξει οι δύο χώρες. Η Ιρλανδία με υψηλότερο κ.κ.ΑΕΠ και μεγαλύτερη

ανισοκατανομή προτιμά ένα πιο φιλελεύθερο μοντέλο (χαμηλή φορολογία), Άμεσες Ξένες Επενδύσεις **σχετικά** κυρίως προς τον τομέα των υπηρεσιών ενώ η Φιλανδία ένα πιο “κοινωνικό” κράτος με υψηλούς συντελεστές φορολογίας και προσέλκυση των ΑΞΕ σχετικά περισσότερες στον δευτερογενή τομέα. Και οι δύο χώρες όμως χαρακτηρίζονται για την “αξιοπιστία” τους.

- Η Πορτογαλία έδειξε καλύτερα “αντανακλαστικά” στην κρίση του 2008-2009 και βελτίωσε την θέση της και σε όρους ανταγωνιστικότητας και σε όρους Άμεσων Ξένων Επενδύσεων προς αυτήν. Αντίθετα η Ελλάδα παρουσίασε μια οπισθοδρόμηση, ιδιαίτερα το καταστροφικό έτος 2015.
- Η Τσεχία αυξάνει συνέχεια και σταθερά το κ.κ.ΑΕΠ (με μόνη εξαίρεση το 2009 λόγω της διεθνούς κρίσης), αυξάνοντας σταθερά (έστω και μικρά βήματα) την ανταγωνιστικότητα της προσελκύοντας Άμεσες Ξένες Επενδύσεις με ρυθμούς υψηλούς (έως και 8,6% του ΑΕΠ το 2005, 5,5% του ΑΕΠ το 2007, 5% του ΑΕΠ το 2016 κ.λ.π.). Δείχνει να είναι πιο ελκυστική χώρα για ΑΞΕ ακόμα και σε σύγκριση με την Φιλανδία για κάποια έτη. Για να την συγκρίνουμε με τη χώρα μας αρκεί να αναφέρουμε ότι η Ελλάδα παρουσίασε τη καλύτερη επίδοση της όσον αφορά της Άμεσες Ξένες Επενδύσεις το 2006 με μόλις 1,96% του ΑΕΠ της.

4.2 Οι καθαρές Άμεσες Ξένες Επενδύσεις.

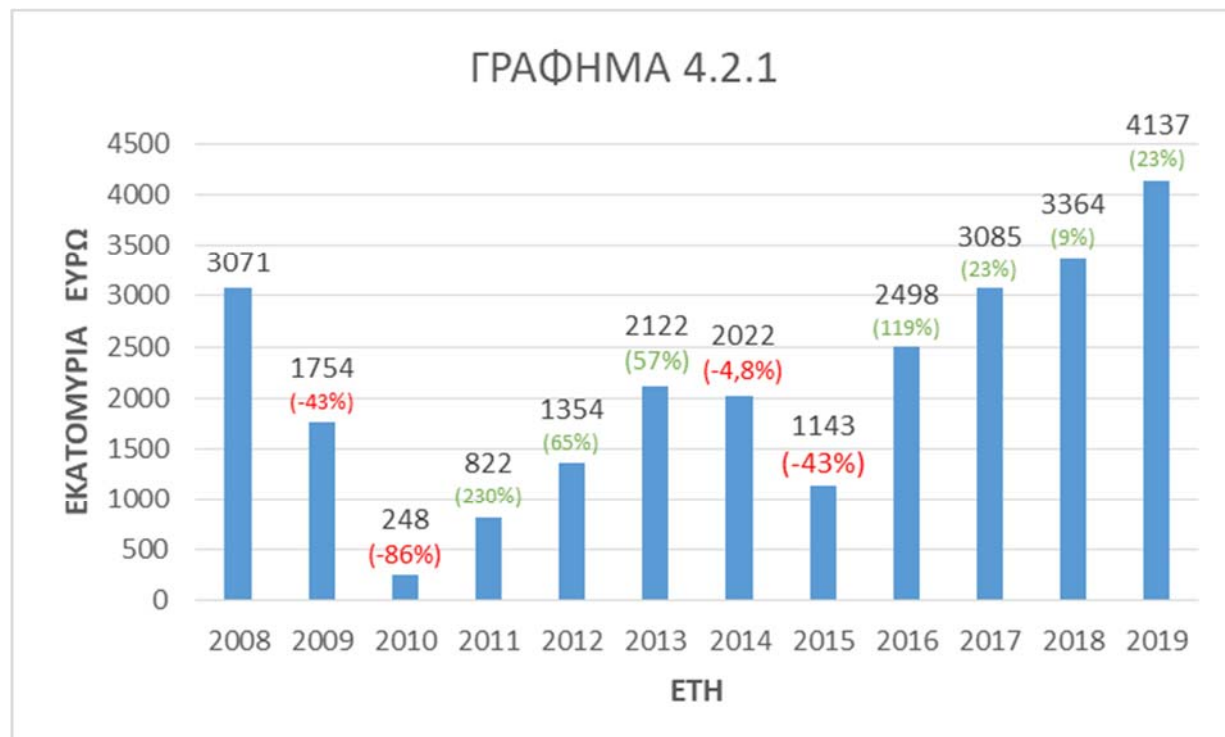
4.2.1 Γενική εικόνα.

Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδας οι καθαρές Άμεσες Ξένες Επενδύσεις προς την Ελλάδα το 2019 έφτασαν τα 4.137 εκατομμύρια ευρώ, σημειώνοντας αύξηση 23% ως προς το 2018, ύψους ρεκόρ από το 2006.

Αναλυτικά οι καθαρές Άμεσες Ξένες Επενδύσεις στην Ελλάδα φαίνονται στο παρακάτω γράφημα:

Γράφημα 4.2.1

Καθαρές Άμεσες Ξένες Επενδύσεις προς την Ελλάδα (ποσοστό μεταβολής).

Πηγή : Τράπεζα της Ελλάδος. (Για το έτος 2019 προσωρινά στοιχεία)

Φαίνεται ξεκάθαρα ότι τα στοιχεία των καθαρά ΑΞΕ προς την Ελλάδα αντανακλούν την πορεία της ανταγωνιστικότητας της Ελληνικής οικονομίας: συνεχής πτώση με το ναδίρ της το 2010, ανάκαμψε σταθερά τα έτη 2011 -2014 με μία έντονη οπισθοδρόμηση το 2015 και από τότε συνεχής αύξηση με την μεγαλύτερη το 2019.

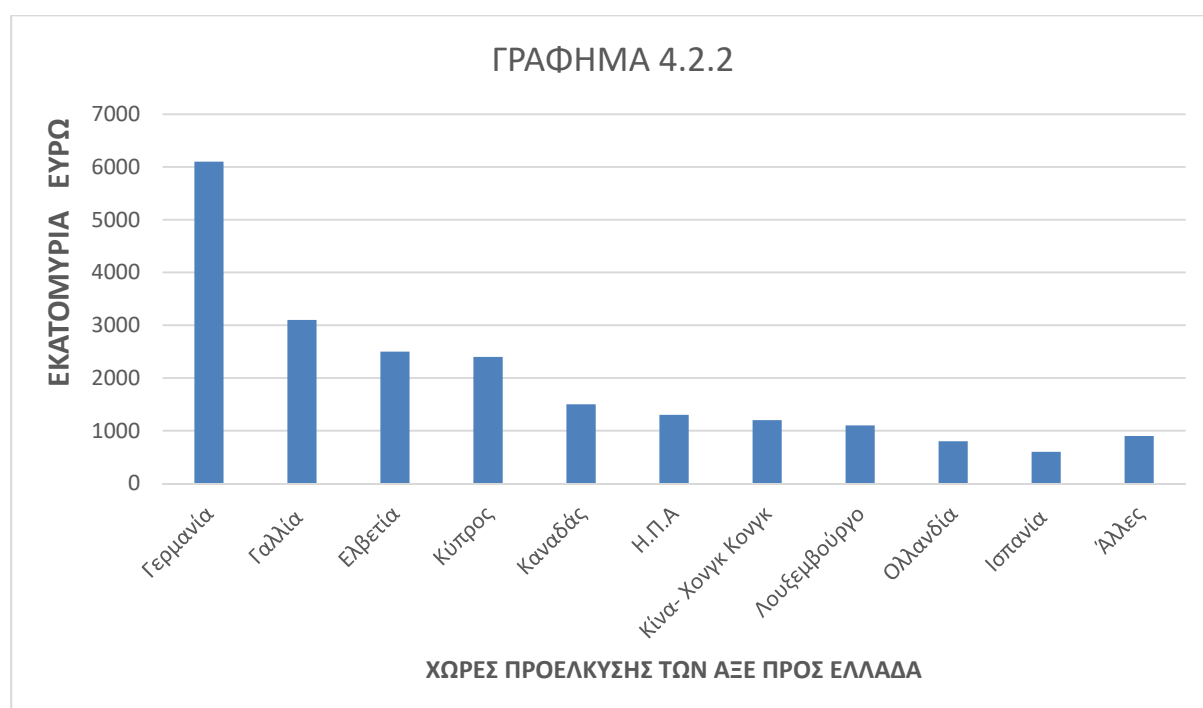
Πρέπει να τονισθεί εδώ ότι οι “κύκλοι” συμπεριφοράς της ανταγωνιστικότητας προηγούνται χρονικά αυτών των καθαρών ΑΞΕ (και γενικά όλων των επενδύσεων σε μια χώρα) και ακόμα περισσότερο των “κύκλων” της μεταβολής του ΑΕΠ. Επίσης η ένταση της μεταβολής των ΑΞΕ είναι μεγαλύτερη της ένταση μεταβολής του ΑΕΠ.

4.2.1 Διάρθρωση των καθαρών Άμεσων Ξένων Επενδύσεων προς την Ελλάδα ως προς τις χώρες προέλευσης των κεφαλαίων και τους κλάδους δραστηριοτήτων που κατευθύνονται.

Οι χώρες προέλευσης των ΑΞΕ στην Ελλάδα την τελευταία δεκαετία είναι κυρίως χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το παρακάτω γράφημα 4.2.2 δείχνει ακριβώς τις δέκα χώρες με την μεγαλύτερη συμμετοχή στις ΑΞΕ προς την Ελλάδα.

Γράφημα 4.2.2

ΑΞΕ προς Ελλάδα την περίοδο (2008-2018).

Πηγή : Τράπεζα της Ελλάδος.

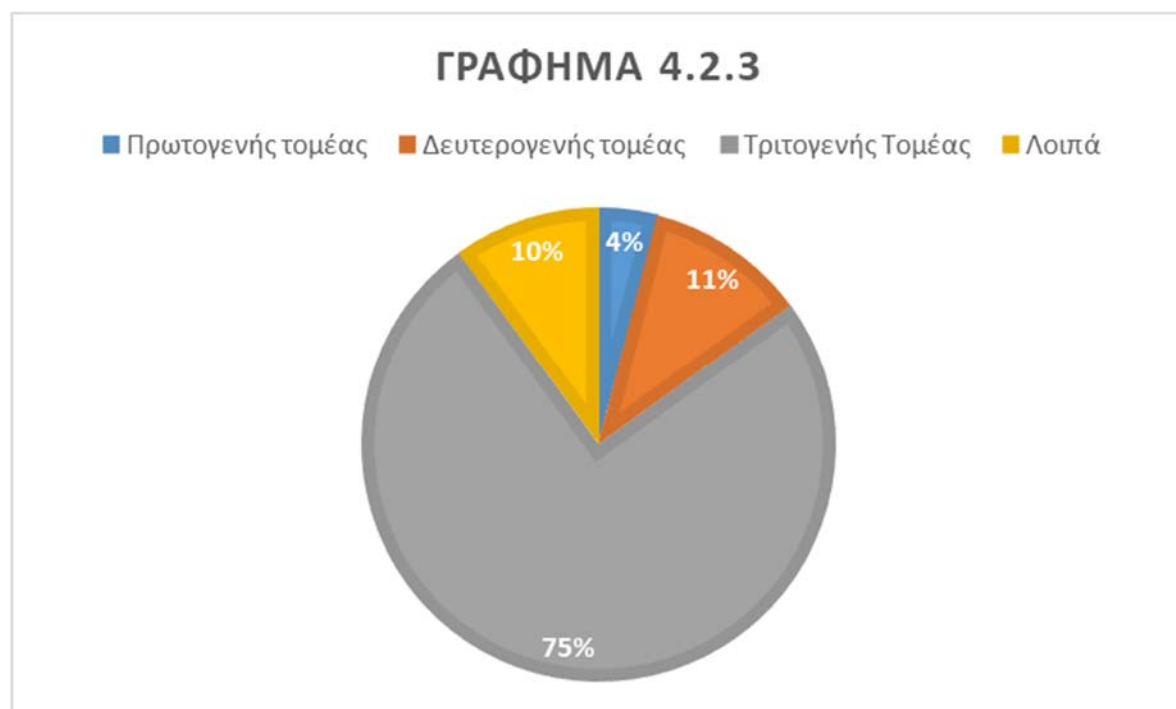
Η Γερμανία και η Γαλλία είναι μακράν οι δύο πρώτες χώρες την περίοδο 2008-2018, ακολουθούμενες από την Ελβετία, Κύπρο, Καναδά, Η.Π.Α, Κίνα - Χονγκ Κονγκ, Λουξεμβούργο, κάτω χώρες και Ισπανία. Οι ΑΞΕ της Γερμανίας οφείλονται κυρίως στις επενδύσεις της Deutsche Telekom στον ΟΤΕ ενώ της Γαλλίας κυρίως στον τραπεζοπιστωτικό κλάδο, ιδιαίτερα πριν την κρίση.

Η κατανομή των ΑΞΕ στην Ελλάδα την ίδια περίοδο (2008-2018) στους διάφορους τομείς παραγωγής φαίνεται στο παρακάτω διάγραμμα.

Γράφημα 4.2.3

Καθαρές Άμεσες Ξένες Επενδύσεις προς την Ελλάδα στους τομείς παραγωγής την περίοδο 2008-2018.

Συνολική Αξία 21,486 εκατομμύρια Ευρώ.

Πηγή : Τράπεζα της Ελλάδος.

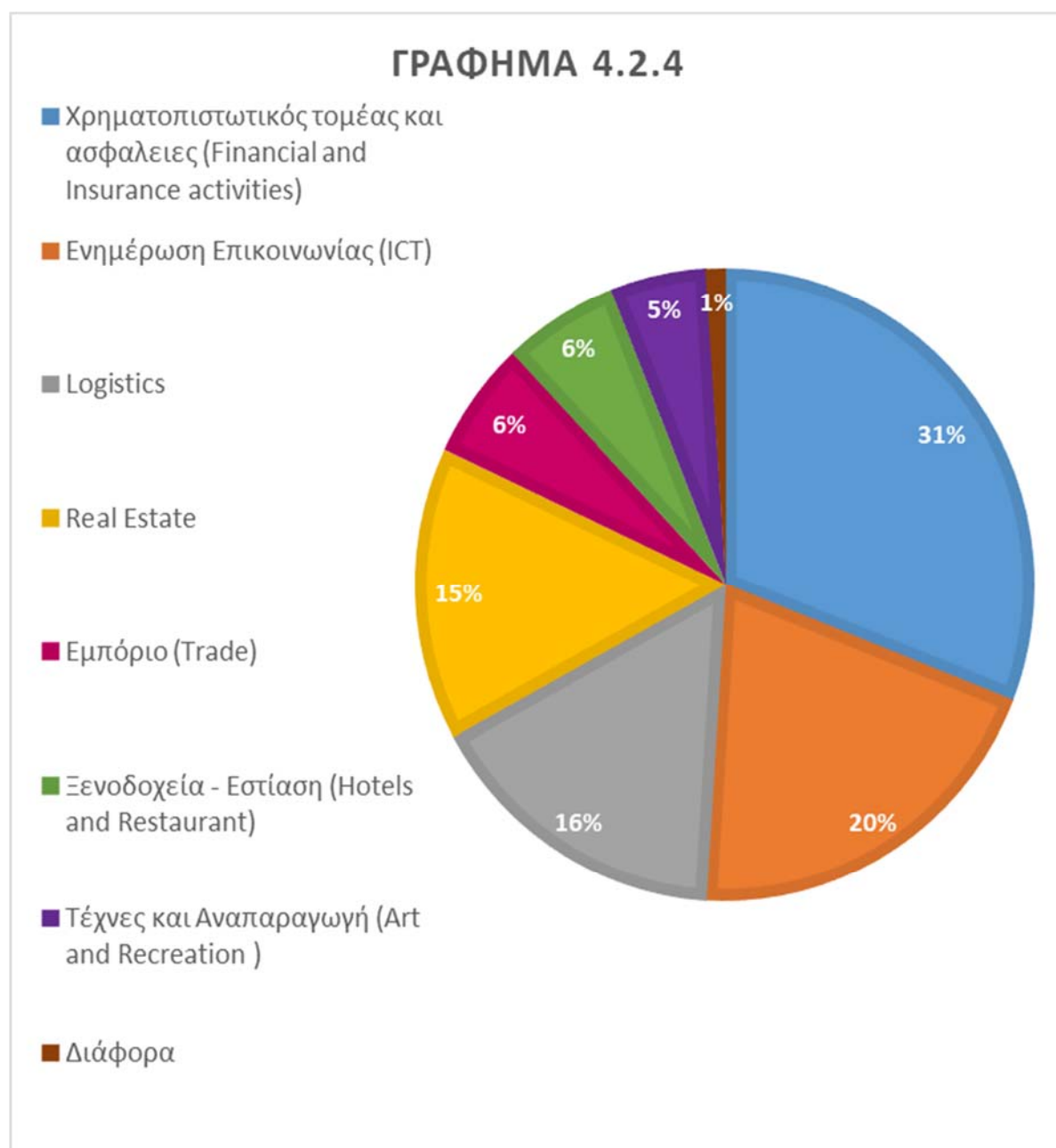
Η κατανομή των ΑΞΕ στην Ελλάδα δεν διαφέρει σημαντικά από της ΑΞΕ στις ανεπτυγμένες μικρές χώρες με εξαίρεση της ΑΞΕ στον βιομηχανικό τομέα (11%) που είναι μικρότερες από το Μ.Ο.(18%) των άλλων ανεπτυγμένων χωρών (Πηγή: ΟΟΣΑ)

Ειδικότερα η επιμέρους κατανομή των καθαρά ΑΞΕ στους επιμέρους κλάδους των δύο σημαντικότερων τομέων παραγωγής, των υπηρεσιών (75%) και της βιομηχανίας (11%) έχει όπως φαίνονται στα επόμενα διαγράμματα.

Γράφημα 4.2.4

Κατανομή καθαρών ΑΞΕ προς την Ελλάδα του τομέα των υπηρεσιών, ανά κλάδο για την περίοδο 2008-2018.

Συνολική Αξία 16,198 εκατομμύρια Ευρώ.

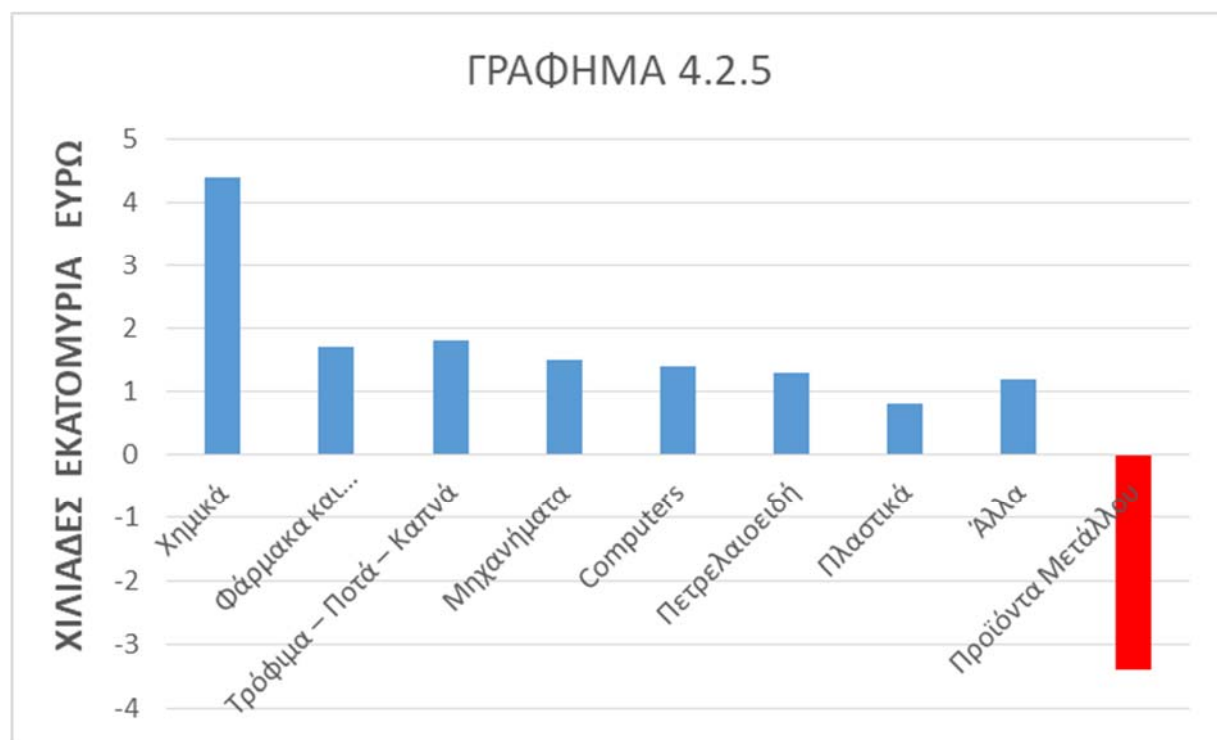
Πηγή : Τράπεζα της Ελλάδος.

Οι ΑΞΕ στο χρηματοπιστωτικό τομέα και του τομέα των ασφαλειών, οι τηλεπικοινωνίες, οι υπηρεσίες logistics και το real estate είναι οι πέντε πρώτες κλάδοι προσέλκυσης των ΑΞΕ προς την Ελλάδα. Πρέπει να σημειωθεί εδώ ότι οι ιδιωτικές αγοραπωλησίες ακινήτων (Private real estate) **δεν** περιλαμβάνονται στο ανωτέρω διάγραμμα. Αυτές έφτασαν το ύψος των 2.118 εκατομμύριων Ευρώ για την περίοδο 2008-2018.

Γράφημα 4.2.5

Κατανομή των καθαρών ΑΞΕ στην Βιομηχανία την περίοδο (2008-2018).

Συνολική Αξία 10.120 εκατομμύρια Ευρώ.

Πηγή : Τράπεζα της Ελλάδος.

Οι ΑΞΕ προς τον κλάδο της Βιομηχανίας είναι κυρίως νέες επιχειρήσεις (greenfield) αλλά και κοινοπραξίες με αντίστοιχες Ελληνικές.

Πρέπει εδώ να τονισθεί ότι οι επενδύσεις στις υπηρεσίες είναι γενικά **Εντάσεως Εργασίας** ενώ αυτές στην βιομηχανία **Εντάσεως Κεφαλαίου**. Αυτό σημαίνει ότι οι ΑΞΕ στον τομέα των υπηρεσιών δημιουργούν περισσότερες θέσεις εργασίας σε σχέση με τις ΑΞΕ στην Μεταποίηση. Όμως οι ΑΞΕ που κατευθύνονται στην Μεταποίηση βελτιώνουν περισσότερο το Εμπορικό Ισοζύγιο της χώρας και κατ' επέκταση το Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών.

Όντως τα προϊόντα διύλισης Πετρελαίου (Πετρελαιοειδή), τα Φάρμακα προς λιανική πώληση, τα Ορυκτά, τα Χημικά, τα Τρόφιμα-Ποτά-Καπνά, τα Πλαστικά και τα Μηχανήματα βρίσκονται στις δώδεκα πρώτες θέσεις των εξαγωγικών προϊόντων της Ελλάδας την δεκαετία 2008-2018

4.3 Συμπεράσματα.

Οι ΑΞΕ στην Ελλάδα βρίσκονται σε πολύ χαμηλό επίπεδο, οι επενδύσεις από το εξωτερικό δεν έχουν το ύψος που απαιτείται για να καλυφθεί το επενδυτικό κενό που έχει δημιουργηθεί κατά την περίοδο της κρίσης και που είναι αναγκαίο για να επιταχυνθεί η ανάπτυξη. Το συνολικό επενδυτικό κενό των 100 δις € της κρίσης απαιτεί περί τα 20 δις € ετησίως για να καλυφθεί και να επιστρέψουμε στα προ της κρίσης επίπεδα όταν το συνολικό ποσό των ΑΞΕ προς την Ελλάδα τα τελευταία χρόνια (2008-2019) ήταν 25,623 δις €

Αυτό το επενδυτικό κενό είναι περίπου το 10% του ΑΕΠ και για να έρθουν τέτοιου ύψους ΑΞΕ το κράτος πρέπει να δράσει σε δύο επίπεδα. Από τη μία διορθώνοντας τις διαρθρωτικές στρεβλώσεις και από την άλλη δίδοντας κίνητρα σε παραγωγικές διαδικασίες που ενισχύουν τα συγκριτικά πλεονεκτήματα. Οι κλάδοι όπου η Ελλάδα παρουσιάζει τέτοια πλεονεκτήματα είναι ο τουρισμός, η εστίαση, η εκπαίδευση, οι υπηρεσίες υγείας, οι μεταφορές, τα Logistics, το real estate, οι κλάδοι της μεταποίησης που σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με τον πρωτογενή τομέα, οι κλάδοι της ενέργειας ("Πράσινη Ενέργεια", LNG) αλλά και οι κλάδοι των νέων τεχνολογιών, της καινοτομίας και των start-up όπου η Ελλάδα διαθέτει εξαιρετικό και καταρτισμένο δυναμικό. Πολλές μικρές εταιρείες αναζητούν διεθνείς εταίρους για να κάνουν «Scale up»

Επίλογος

Αναφέρεται συχνά ότι η διαφορά των αναπτυσσόμενων και των ανεπτυγμένων χωρών είναι η Έλλειψη κεφαλαίων και το χαμηλό επίπεδο των τεχνολογιών της οικονομίας. Ειδικά για μικρές χώρες όπως η Ελλάδα, με μικρή εσωτερική αγορά, οι ΑΞΕ φαίνεται να είναι απαραίτητες. Η διάχυση των νέων τεχνολογιών και ο ανταγωνισμός που δημιουργούν επηρεάζουν σχεδόν όλους τους κλάδους της οικονομίας ιδίως αν αυτές κατευθύνονται στις υποδομές.

Παρόλο που δεν υπάρχει συμφωνία μεταξύ των ερευνών που μετρούν οικονομικά τους προσδιοριστικούς παράγοντες των ΑΞΕ, εντούτοις η πλειοψηφία των ερευνών υποστηρίζει τις θετικές άμεσες και έμμεσες επιδράσεις των ΑΞΕ στην οικονομική ανάπτυξη. Ιδιαίτερα μετά την χρηματοπιστωτική κρίση του 2008-2009, η προσέλκυση των ΑΞΕ έχει καταστεί αναγκαιότητα για τη χρηματοδότηση και τη ρευστότητα της οικονομίας.

Με βάση τα εμπειρικά αποτελέσματα των μελετών για τους προσδιοριστικούς παράγοντες των ΑΞΕ, όλοι συμφωνούμε ότι ένας μόνο παράγοντας δεν είναι ικανός να προσελκύσει τις ΑΞΕ. **Απαιτούνται πολλοί παράγοντες και αυτοί είναι που προσδιορίζουν την ανταγωνιστικότητα των χωρών. Η σχέση λοιπόν Ανταγωνιστικότητας – ΑΞΕ είναι ισχυρή για όλες τις χώρες. Άρα αν η Ελλάδα θέλει την προσέλκυση των ΑΞΕ πρέπει να βελτιώσει τη θέση της στην διεθνή κατάταξη.** Η προσπάθεια της πρέπει να κατευθυνθεί σε θεσμικές μεταβλητές όπως η αποτελεσματικότητα των κυβερνήσεων, η πολιτικών σταθερότητα, η αποτελεσματική λειτουργία της δικαιοσύνης η πάταξη της διαφθοράς, η ποιότητα του θεσμικού πλαισίου κ.λ.π.. Φυσικά πρέπει να τονίσουμε ότι οι γενικεύσεις είναι λανθασμένες και συχνά επικίνδυνες γιατί κάθε χώρα επηρεάζεται διαφορετικά από θεσμικούς και οικονομικούς παράγοντες. Απαιτείται λοιπόν ενδελεχής και σε βάθος μελέτη των κοινωνικών πολιτικών, θεσμικών και δημογραφικών παραγόντων πριν την χάραξη κυβερνητικών στρατηγικών.

Βιβλιογραφία - Διαδικτυακές σελίδες

- OECDI Library > Statistics > OECD Economic Out food : Statistics and Projection.
- EU Eurostat > Data > Database.
- Wikipedia > European Union.
- World competitiveness Yearbook (IMD), {2019,2017,2012,2007,2002,1997}
- World competitiveness Report (WEF), {2005-06,2006-07,2007-08,2008-09,2009-10, 2010-11,2011-12,2012-13,2013-14,2014-15,2015-16,2016-17,2017-18,2018-19}
- Wikipedia > World competitiveness Yearbooks.
- Τράπεζα της Ελλάδος.
- Naftemporiki.gr
- Economist.com

Αρκτικόλεξα-Επεξήγηση

- **ΑΧΕ** : Άμεσες Ξένες επενδύσεις - **FDI** : Foreign Direct investments.
- **ΕΟΚ** : Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (1958 έως και 1992).
- **Ε.Ε.** : Ευρωπαϊκή Ένωση - **Ε.Υ.** : European Union.
- **ΟΟΣΑ** : Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης – **OECD** : Organization for Cooperation and Development.
- **ΑΕΠ** : Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν - **GDP** : Gross Domestic Product.
- **WEF** : World Economic Forum – Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ.
- **IMD** : International Institute of Management Development.
- **κ.κ.ΑΕΠ** : Κατά Κεφαλή Προϊόν – **GDP per capita** : Gross Domestic Product per capita.